EL:POBLE:CATALÀ

5 Cts. | PREUS DE SUSCRIPCIÓ SENSE PARTICIPACIÓ A LA NOSTRA BIBLIOTECA CATALUNYA Y NACIONS IBÉRIQUES ::: 4 pessetes trimestre PAISOS D'UNIÓ POSTAL ::::::::::::: 9 pessetes trimestre | ANY VII • Barcelona, diumenge, 10 de juliol de 1910 • NUM. 1.957 | REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ: RAMBLA DE LES FLORS, 14, PRAL. ▮▮▮▮ TELÈFON 723 | PREUS DE SUSCRIPCIÓ AB UN VOLUM TRIMESTRAL DE LA NOSTRA BIBLIOTECA CATALUNYA Y NACIONS IBÉRIQUES 6'00 pessetes trimestre BARCELONA ::::::::::::::::::: 1'50 pessetes al mes | Cts. 5

En honor den Fontova

EL POBLE CATALÀ, sempre amatent a enaltir els fills ilustres de Catalunya, avui que la ciutat inaugura el bust den Lleó Fontova, ofereix a la memoria del genial actor aquest fervent tribut del seu reconeixement y de la seva admiració.

Es un deute de gratitut el que teniem els catalans ab en Fontova. Gracies a les seves dots genials, a la seva poderosa intuició, el nostre teatre posá fondes arrels y cresqué ab ufana meravellosa. Es an ell y a la colla d'actors que l'acompanyaven en els inicis del teatre catalá que's deu en bona part que la dramaturgia catalana, desde'l modest comensament de les «gatades» primitives pogués aixecar el vol fins a les obres genials que fan gloriós arreu del món el nom de Catalunya.

A l'honorar avui al més complert y més genial d'aquells actors, vagi a tots una part dels llorers que posará la patria agraida al peu del bust den Lleó Fontova.

Fontova

Discurs llegit en la vetllada de la "Lliga de Catalunya,, el 15 de janer de 1891

Senyors:

Parlar den Fontova, del nostre actor estimat ab tota l'ànima, quinze dies després de la seva mort y quan tothom n'ha parlat, no pot ferse sens incórrer en repeticions. En Fontova era, en efecte, un actor prou complert pera que pugui dirse d'ell molt y nou; però en Fontova tenia també qualitats d'un relleu tan extraordinari, que per forsa salten a la vista abans que tot en quant se recorda la seva fisonomia.

Per això, senyors, no espereu res de nou en aquest moment, si he de fer del nostre actor el merescut, l'espontani, el veritable elogi. De lo contrari, incorreria en lo rebuscat, potser en lo retòric, pel desitg de novetat. Això, que sempre repugna, seria més repugnant avui y en aquest lloc: seria insultar la memoria den Fontova; seria substituir el nostre sentiment sincer ab la declamació o la divagació artificiosa; en una paraula: ofèndrel y rebaixarme; després d'haver sentit de debó la seva mort, aixugarme les llàgrimes y fer frases; davant de son cadavre, pensar en mi, pensar en l'efecte literari... No: diré sols senzillament lo que tothom ja ha dit: la veritat; perquè la veritat basta pera enlairar al nostre excepcional actor.

Es més: diré, a poca diferencia, lo mateix que ja ha dit el nostre amic Roca y Roca en «La Vanguardia». Escolteu el cas. Quan en Fontova va morir, me trobava jo fòra de Barcelona, y, a pesar de que sabia que'l nostre actor estava ferit de mort, la dolorosa noticia me va sorpendre a traició y per l'espatlla. Per lo vist, es inútil resignarse ab temps a una desgracia: quan arriba, sempre arriba inopinadament. El cas va esser que en aquella primera febre del dolor vaig redactar lluny d'aquí algunes quartilles desitjós de publicarles al tornar. Arribo, me en vaig a la redacció, y trobo sobre la taula un altre article, el del meu company Roca. El llegeixo, y me fico tot seguit el meu a la butxaca: un y altre quasi deiem lo mateix (ell moltíssim millor, es clar; però, al fi, valentnos casualment de les mateixes observacions). Alguna diferencia hi havia, no obstant, en algun fet, y en l'apreciació que de aquest fet se desprèn. Aquesta diferencia es la que m'anima a importunarvos encara ab algunes repeticions de concepte. De tots modos, jo desitjava donar una pública mostra de fonda y sincera admiració an en Fontova, y havia perdut l'ocasió. La trobo aquí, y compleixo mon desitg. En Fontova era prou gran, en Fontova era prou popular, en Fontova era prou estimat de tots nosaltres, pera que consentim tots en repetir els elogis que mereix, sigui qui vulgui qui els repeteixi. Espero, doncs, la vostra indulgencia.

Els periòdics (escrivia jo, ja prevenintme), els periòdics hauran estat unànims en declarar «irreparable» la perdua den Fontova. Aquest adjectiu d'«irreparable» s'hauria de netejar, de brunyir, de restaurar sols per aquest cas. Perquè mai se haurà aplicat ab tanta sinceritat, mai se haurà usat menos convencionalment. También hauran dit que en Fontova ha sostingut per més de vinticinc anys, ha donat son propri y únic valor a tot un repertori del Teatre Català, lo que'n podriem dir la comedia rural y la comedia burgesa catalanes. La seva popularitat era tan gran en aquest sentit, que s'havia imposat ja al públic. Els autors podien confiarli els més insignificants papers, segurs de que en Fontova, ab la seva sola presencia, els aixecaria. En això tots estem conformes. Podrem discutir (encara hi ha qui ho discuteix!) sobre'l modo d'interpretar lo dramàtic; però en lo còmic l'opinió es unànima: les excepcionals condicions den Fontova són y seran les úniques pera son genre. Tots ho recordeu; aquella dicció den Fontova, aquella dicció corrent, espontania, naturalíssima, exactíssima, que era la veritat mateixa, que feia oblidar que «parlés», com si diguessim, al dictaví heusaquí la primera condició. Aquell modo de caracterisar els tipus, aquell coneixement fondo y intuitiu dels nostres pagesos y menestrals, aquell talent de revelarlos ab tots els detalls, detalls de psicòleg, d'articulista de costums, d'observador que sab que l'home físic es l'home moral, que'l seu vestit es el seu caràcter, que'l seu gest es el seu ofici, que el seu hàbit més petit ens dona a conèixer la seva historia: heusaquí l'altra condició. Les dues són les propries d'un bon actor còmic, y les dues les tenia en Fontova en grau eminent. Y les tenia com immediatament extretes de l'observació de la Naturalesa: així es que era, com ella, inagotable; com ella, sempre nou, variat, fecondíssim. Res de manera (parlo, sobre tot, dels seus millors anys), res de manera. Y repareu que la manera es l'escull del còmic que fa riure, quasi més que de l'actor dramàtic. Hi ha actors còmics que en quant han descobert un «efecte» per fer riure, el repeteixen sempre; en quant han inventat una grotesca caricatura, l'usen continuament fins que passa de moda. Hi ha actor còmic que dura tota una generació: passada aquella, ja no fa riure més. N'hi ha que diverteixen en una ciutat: fòra d'ella ja no se'ls hi troba la gracia. N'hi ha que limiten encara més els seus dominis: fan riure als espectadors, als parroquians d'un teatre. Els porteu a un altre, els mudeu de públic, y ningú riu. Aquests actors obtenen l'èxit en virtut de certs consentiments tàcits, de certa comunicació diaria y habitual entre ells y els seus admiradors: són graciosos perquè cauen en gracia, y res més. Basta que la moda passi, basta mudar d'aires, basta deixar de vèurels una temporada, pera que us fassin un efecte inexplicable y us pregunteu: còm es que em feia riure tan aquest home?

En Fontova no era res d'això: en Fontova era artista ben superior. Y per què? Perquè era la mateixa naturalesa, y, com ella, permanent, per damunt de la moda, per damunt dels cambis de gustos, per damunt de les convencions. Encara que actor català, admiraven la veritat característica dels seus tipus els mateixos que no coneixien aquests. Una vegada, en «Lo plet den Baldomero», vaig invitar a que'l vegés a un escriptor de la «Revue Britannique», Georges Frezals, que no coneixia prou el català pera entèndrel en les taules. Y, no obstant, sense comprendre tot lo que deia, va comprendre tan bé'l tipu, el personatge que feia en Fontova, que no's cansava d'admirarlo. En una paraula, el comprenia, no per lo que «deia», sinó per lo que «feia», per son modo de vestirse, de sentarse, de gesticular, d'expressarse ab la fisonomia. Tot això li bastà perquè mon amic, sens entendre les paraules, reconstruís el personatge (el botigueret enriquit), recordés el seu equivalent de la societat francesa, li prestés idees, ànima, costums iguals a les de la comedia: tot això suggeria en Fontova sols presentantse. El meu amic estava admirat, y explícita, espontaniament, el posava tan amunt com els millors actors de la seva terra: Got, Lesueur, Parade, Coquelin... En Fontova feia lo que ells: encarnar el tipu ab el mateix fondo y talent d'observació que un gran caricaturista o un novelista, y no dic que'l mateix autor de la comedia, perquè aquest dona sols les indicacions que'l còmic completa, y aquí està son mèrit: l'autor revela sols el caràcter en l'acció y ab la paraula, y el còmic ha de completarlo ab sa propria persona y acabarlo de manifestar ab les seves adivinacions, omplint vuids. Y això constituia'l talent especialíssim den Fontova. Jo no he vist en tot el teatre espanyol, de mon record, qui ab més exactitut realisés y practiqués l'antiga teoria avui tan clarament exposada y renovada per en Coquelin. Diu aquest, resumint: l'actor se diferencia dels demés artistes plàstics en una condició singular: que l'instrument de que's val es la seva propria persona. El pintor té'ls colors, l'esculptor té'l marbre: l'actor treballa sobre ell mateix. Pinta com l'un, esculpeix com l'altre; però pinta la seva cara y esculpeix en sa propria carn. De manera que es «dos» en un sol: un que crea la forma, que estudia el caràcter, que endevina la ànima del personatge; un altre sobre'l qual se realisa aqueixa forma, s'emmotlla plàsticament aqueix caràcter, se manifesta aqueixa ànima. Tots els grans secrets de l'art estan en aqueixa compenetració. Tot lo essencial, tot lo distint, tot lo gran, y també (per què no dirho?) tot lo penós y moralment depressiu d'aqueix art, estan en aqueixa singularíssima condició: «que l'actor paga ab son propri còs y no pot separarse de la seva propria obra.» En Fontova, repeteixo, realisava aqueix ideal en lo còmic. Vosaltres ho recordeu. Ja no era ell qui s'assemblava als seus tipus de vell pagès, de burgès que té una torreta, de mariner de les nostres costes, de didot, de fondista, etc.: eren aquests, aquests, a Catalunya, els que s'assemblaven an ell. Els trobaveu pel carrer, en les nostres masies, en les nostres platges... Això'm recorda que hi havia en el «Palais Royal» un còmic que estrafeia, jo, millor, escarnia, a dos o tres advocats cèlebres de París: la seva veu gangosa, el geste pedantesc, l'oratoria inflada. Y ho feia tan bé, que va passar una cosa singular: que quan el públic va tornar a sentir an aquells oradors, va tornar a veure'l còmic, fet y pastat. Va còrrer la veu, y la gent anava a sentirlos a les vistes, morta de riure, dient que aquells advocats estrafeien, escarnien exactament... al còmic. L'original semblava copia de la copia. Doncs això feia en Fontova ab alguns tipus del nostre país.

. . . . . .

Tornant an en Fontova, ell va esser això en el genre còmic, ab una ingenuitat, ab una feconditat y ab tan vigorosa intenció, que encantava; y dic en el genre còmic y res més, perquè'l públic se va empenyar en riure sempre que'n Fontova parlava, y poques vegades el deixava commoure, el deixava plorar. Tots els autors saben que era molt aventurat encarregar an en Fontova un paper serio, y fins indiferent, en un drama o en una tragedia, únicament perquè'l públic convertia aquell paper en còmic sols perquè el feia en Fontova. Jo recordo que en una escena del mateix «Plet den Baldomero», que ja he citat, hi havia una situació més dramàtica que còmica, y fins el personatge plorava, si no recordo mal. Vaig notar que en Fontova feia que plorava, però com vergonyosament, ab certa indecisió. En un entreacte parlavem d'aquella escena, y li vaig dir:

—Me sembla que allí hi ha un efecte dramàtic que se'n podria treure partit.

—Ja ho crec!... Exacte. Però ¿què no veu que si ploro de debò se posaran a riure creient que busco un efecte còmic? No m'atreveixo!

Heusaquí una de les altres causes de la rutina en el teatre: la rutina del públic, que s'habitua a percibir sols certs recursos y certes qualitats, y no consent els que no coneix, els que no ha aplaudit encara, els que no ha consagrat el judici de ningú.

Alguna cosa d'això va passar en l'última obra que ha fet en Fontova, el monòleg den Rusinyol «L'home de l'orga». De dirlo, el deia magistralment. Això sí que s'ha perdut ab ell! No'n podrem donar pas idea, als que vinguen, d'aquell modo de donar color a la més petita frase, de treure d'una pausa imperceptible, d'accentuar, de dir ab una flexibilitat incansable! Aquí mateix va llegir una vegada un monòleg seu, y jo recordo l'admiració que causava aquella naturalitat, y, junt ab ella, la seguretat y la forsa y justesa d'expressió. Tot semblava mogut, pintoresc, nutrit. En Fontova era realment l'actor nostre de més condicions pera implantar en el Teatre Català el monòleg; fer d'una narració de res, d'una joguina, d'una conversa, un fi de festa deliciós, intencionat, dramàtic; introduir l'acció en la paraula, y sols ab el moviment de la paraula. Ab ell se podia donar vida a tot aquest genre: retalls de projectes que no poden realisarse en l'escena, articles literaris que són més que articles y no arriben a pesses còmiques, que necessiten la paraula viva y poden passarse del diàleg; soliloquis, en que's presenta de còs enter a un tipu sense que s'hagi de moure; narracions de casos dramàtics que no cal presentar en acció; contes, faules, etc. Tot lo que requereix un treball primorós de dicció, podia confiàrseli ab seguretat de èxit. Nos ho havia provat diverses vegades; però ab «L'home de l'orga» ho va confirmar plenament. Aquella narració original, plena d'acudits, d'un estil tan nou, dita per en Fontova, va entretenir a tothom, y, no obstant, no va poder lograr que'l públic hi vegés la nota fondament trista, l'irònic, l'amarg que hi havia en el fons del monòleg, com en tot lo humorístic. Tot ho havia comprès l'actor ab la seva perspicacia, però'l públic reia... digués lo que digués. Per una coincidencia ja notada per altres companys, va semblar que's despedís y parlés d'ell mateix al dir: «Cavallers, soc home mort». Y tots vam riure... Arronsà les espatlles, y se va retirar per no tornar a sortir mai més!

JOSEP YXART

BUST DEN LLEO FONTOVA

Projecte y execució den Pau Gargallo

(Fotografia Arxiu)

Ab motiu de l'inauguració del bust den Fontova

Tot anant a l'inauguració del monument an en Frederic Soler, recordava una pàgina necrològica que aquest dramaturg va escriure a la mort den Fontova, ont deia: «¡Jo li dec totes o la major part de mes pobres glories!» y jo, que coneixia bé an en Soler, puc assegurar que aquesta exclamació era ben sincera. No vull pas suposar que l'autor de «Les joies de la Roser», «La dida» y «Cura de moro», sense un actor com en Fontova no s'hagués obert pas en el camí de la gloria, però sí que aquest camí se li va fer més planer ab la sort de trobar al comens de la seva carrera escènica un intèrpret de tanta valua, que ab tan assombrosa realitat sabia encarnar els caràcters de les obres que se li confiaven.

Perquè l'art escènic per esser complert necessita dos elements: l'autor y l'actor, y en mon pobre concepte, crec que dels dos elements el més important es l'actor. Y la corroboració d'aquesta opinió meva, la trobo en la literatura provensal, de renaixament anterior a la catalana; allí alguns felibres dels més celebrats han escrit obres escèniques, emprò per falta de actors, aquells han tingut d'abandonar la tasca, y allí no hi ha Teatre provensal. Y heusaquí que'l frondós arbre de la literatura den Mistral, en Roumanille, en Matieu, l'Aubanel, en Gras, en Roumieux, està mancat de la branca dramàtica, precisament la més popular de totes.

El nostre naixent Teatre, doncs, tingué la gran fortuna de veures acullit per un estol d'actors, quiscun notable en la seva especialitat, y el més perfecte d'ells el seu director, en Lleó Fontova.

Aquest, no era pas un actor de parlaments, no; era lo que en llenguatge de escenari se'n diu actor «de frases». Ell mateix, qui també era aficionat a escriure, y fins pel teatre havia escrit pesses en un acte, quan en algun certamen li premiaven una composició, buscava qui li llegís. Emprò en dir les frases ab aquella naturalitat que no semblaven escrites sinó nascudes espontaniament, en sapiguerse posar en situació, en caracterisar un personatge física y moralment, en fer moure ab proprietat la comparseria en les taules, en disposar en art ben entesa'ls quadros damunt de l'escenari, en donar el tò convenient a cada un dels distints personatges de l'obra, ningú hi ha hagut fins ara que l'aventatgi; y si hi ha hagut qui, en el nostre Teatre, l'igualés en alguna d'aquestes qualitats, ningú ho ha fet com ell en el conjunt d'elles. Estudiava'ls seus papers y els deia ab exactesa, sense afegirhi mai un sol mot.

Y tant li feia an en Fontova representar un jove com un vell. Quan s'estrenaren «Les joies», ningú hauria dit que'l jaio «Bernat» era un jove de vintisís anys, el mateix que feia'l «Ganyota» del «Castell dels Tres Dragons»; ni poc temps després hauria endevinat ningú que l'«Esquerrà» del «Ferrer de tall», era'l «Benet» del «Collaret de perles».

Essent en Fontova l'actor còmic de la companyía de l'Odeón, va assistir a la estrena de «L'esquella de la torratxa», que un aplec de joves aficionats ab la denominació de Societat Melpòmene, donava setmanalment una funció particular en el mateix teatre.

Tot just s'acabava la representació de la pessa, quan en Fontova entusiàsticament agradat d'ella entrà a l'escenari y demanà an en Soler que li permetés posar públicament l'obra en escena per la companyia de l'Odeón. Després de molts precs l'autor va accedirhi y el públic acceptà tan gustosament la «gatada», que tot seguit, baix la direcció den Fontova y ab la companyia per ell dirigida, s'instalà en l'Odeón la «Secció de «La Gata», donant primerament una funció setmanal y després dues.

Y d'aquí la fundació del Teatre Català.

Y per això, si els monuments tenen el doble objecte d'enaltir als homes y a les institucions per ells creades, a aquell que s'aixeca enfront del teatre Principal, li mancava un complement que desde avui tindrem an el Parc barceloní ab el bust den Lleó Fontova.

CONRAT ROURE

Jorn de gloria

Per l'escena catalana avui es una diada de gloria. El record den Lleó Fontova, d'aquell artista insigne que va interpretar meravellosament, ennoblintlo, el teatre del seu temps, ens enforteix la fe que tenim posada en l'esplendorós redressament de la nostra dramática, la qual, pesi als enemics de lo de casa, pesi als embrutidors del públic, no morirá mai mentres visqui Catalunya.

En Fontova es un símbol. Es, com en Clavé y en «Pitarra», cada hú en la llur especialitat, la més alta representació de un art plebeu y menestral, millor diriem democràtic; art nostre que, per no temirne d'altre, fins ara, per no mereixen d'altre, potser, cada día va afinantse y aixamplant els seus horitzons, produint obres exquisides, d'una forta espiritualitat.

En Fontova, ab la seva intuició artística, ab la seva fina sensibilitat d'observador, va saber donar vida, ab més potensa que'ls dramàtics de la seva época, a un sens fi de tipus de la nostra terra, a carácters cantelluts de pagesia, y, sobre tot, als mitjos-senyors, als menestrals sobrevinguts, satisfets d'ells mateixos, en un ambient aburgesat. Era un veritable artista. Més que un bon actor, va esser un colaborador genial en l'obra del dramaturg.

⁂

Un excelent crític ha dit que la gloria de l'actor, que's considera efímera, pot esser més sólida que la del poeta. L'obra del poeta envelleix, mentres que'l nom no pot envellir mai. La posteritat, que té present l'obra de l'artista, equilata'l seu valor, discuteix, compara, y algunes vegades confirma'l fallo dels contemporanis. En cambi, es impotent contra'l record; ha d'acceptarlo a ulls clucs.

Això, si fos cert, seria un gran consol per l'artista interpretador de l'obra d'altri; tindrá l'esperansa de deixar, després de la seva mort, un rastre de llum de la seva grandesa, sobrevivintlo, en la recordansa de les generacions futures, l'auriola del seu nom, que, en vida, va saber fèrse immortal. Peró, no, no es así, per desgracia de l'actor. Els homes són ingrats y no admiren apenes als qui, per no esser del llur temps, no poden mostrar viva y tangible, en una obra material, la llur inspiració y la llur inteligencia.

¿Qué'ns expliquen avui els nostres avis dels mérits excepcionals d'un Latorre o d'un Romea, per exemple? ¿Quí de nosaltres s'entusiasma, y quí es que incrudelment no somriu, creient exagerades les alabanses que'ns fan d'aquells dos grans artistes, als quals, per admirarlos, ens hem d'apoiar en la fe, en la freda confiansa y algunes vegades, per esser educats, en el respecte que'ns mereixen les persones alabadores? Els noms dels homes que no han deixat obra viva y tangible, comprovadora del llur valer, podran, acopia de repetirlos, sonar agradosament, ab aires cadenciós, com una nota musical, a les nostres orelles; peró la nostra ánima a l'evocarlos no resplendirá d'admiració, ni el nostre cor generós sentirá mai gratitut...

⁂

Peró aixequemlo y enjoiemlo de flors y llorers el monument an en Lleó Fontova. Si el seu nom, temps a venir, quan no quedi cap dels seus coetanis pregoners de la seva fama, soni a les orelles dels que vindran, solament com una nota eufónica, tothom veurá que som agraits, y el pedestal glorificador que avui li aixequem, com una fita del nostre orgull, dirá als nostres ascendents:

—Mireu, aquest va esser un gran actor catalá. Aquest, es en Fontova!—

IGNASI IGLESIAS

Lleó Fontova

Com una florida espontania en saó propicia brollaren els actors del Teatre Catalá, sense'ls quals la naixent institució no hauria guanyat tan sobtadament el cor del públic. Procedien els més d'ells dels teatrets d'aficionats, que en molta abundor funcionaven a Barcelona, y no n'hi havia cap que sigués home d'estudis, ni de carrera, suplint ab les facultats naturals, llur falta de coneixements técnics. ¡Oh les facultats naturals, la pastositat, la ductilitat, el tò d'observació, l'instint imitatiu! quasi estic per dir que es lo que té més valua pera encarnar y donar vida de realitat tangible als personatges de l'escena. Y en un teatre, com el catalá, que desde son comens se distingí per la preponderancia de l'element pintoresc, encara més.

En Lleó Fontova era fotógraf d'ofici. Tal volta en la seva galeria de la Plassa Reial, retratant passa-volants, es aont millor aprengué a estudiar del natural les característiques infinites dels tipus que's plantaven davant de l'objectiu. Lo cert es que desde la seva aparició sobre l'escenari, interpretant els personatges de les gatades den «Serafí Pitarra», feu rotllo desseguida, en les funcions que setmanalment donava la «Societat de la Gata», instalada a l'Odeón. Y les rialles que arrencava representant aquells tipus de parodia, devingueren admiració plena y emoció fondíssima, el dia que en Frederic Soler, donant a son geni una virada, demostrá ab «Les joies de la Roser», que'l catalá que fins aleshores tan sols havia servit pera fer riure, servia també pera fer sentir y portar a l'ánima les esgarrifanses de l'enterniment. El vell Bernat de «Les Joies», creació colossal den Lleó Fontova, contribuí en primer terme a l'éxit gloriós d'aquella famosa producció.

Ja desde aleshores sigué en Fontova el bras dret den «Serafí Pitarra». No donova una obra a l'escena que no comptés ab ell. Principal o secundari, li reservava sempre un paper, que per la perfecció ab que era interpretat esdevenia un dels més forts atractius de la producció. Y això que no feia mai l'actor cap esfors extraordinari pera sobressortir a costa dels demés personatges. Artista de conciencia, sabia fondres en el conjunt d'una manera meravellosa.

¡La conciencia den Lleó Fontova! Jo no he vist mai en el teatre un altre actor més segur del seu treball. Estudiava el tipu, se l'apropriava, l'enriquia ab un sens fi de preciosos detalls, ab una inagotable prodigalitat de matisos, y tal com el primer dia, el presentava enterament igual a la centéssima representació. Eren les seves interpretacions obres d'art definitives. A molts actors, lleminers d'aplaudiments, el públic els fa malbé. En Fontova, incommovible, esclau de la seva conciencia, se feia amo dels espectadors. Per ell no hi havia dies afortunats y dies fluixos: tots els dies eren bons.

¡Y ab quina penetració més personal s'apropriava l'obra dels autors! En aquest concepte era un segon creador dels personatges que se li confiaven. Jo'n tinc, sobre això, una prova convincent. Per ell vaig escriure'l protagonista de la comedia «El plet den Baldomero». Aquell senyor Jaumet, carreter enriquit per haver tret una rifa, jo l'havia escrit imaginántmel un home bó, sí, peró brusc, imperiós, resolt en el parlar y en les andanses un bon xic ordinari, un home que conservés encara el brill en el maneig de les xur-

riaques. En Fontova me'n feu un bonatxás en tota l'extensió de la paraula, me l'endolcí, me'l suavisá, me l'encaixá en l'ambient de la seva nova posició social; peró ho feu d'una manera tan perfecta, tan acabada, tan justa, que no pogué menys de dirli el dia de l'assaig: — Amic meu: el vostre Jaumet resulta un tipu diametralment diferent de lo que jo havia imaginat. Peró feulo tal com l'haveu concebut. M'agrada més el vostre que'l meu.

En Fontova consumí en l'escena sa vida entera. Sense una gran vocació, sense un gust dominant y exclusiu pera l'art, no n'hi han ni n'hi pot haver d'actors com ell. Estava a les darreries, greument malalt d'una afecció cardíaca, quan estrená a Novetats «L'home de l'orga», el monóleg den Santiago Rusiñol, la seva darrera creació. Mai més oblidaré l'efecté penós que'm produí el gran artista en son camerí quan al passarse la corretja de l'orga de maneta, quasi li mancaven les forses pera sostenirla. Tenia la cara embotornada y el front amarat de suor; peró conservava encara ben encés el foc sagrat de l'amor al seu art. Pocs instants després, desde les butaques, el vegí sortir per la porta del foro, penosament, ab caminar vacilant y adelantantse fins al prosceni, pera dir les primeres paraules del monóleg: — «Cavallers, ¡soc home mort...»

Un glop de llágrimes varen enterbolirme'ls ulls.

Pocs dies després l'acompanyavem al cementiri.

J. ROCA Y ROCA

Davant del bust den Lleó Fontova

Rápidament, vull deixar en aquesta fulla de les meves memories la suggestió que'm produeix l'estatua den Lleó Fontova, en el Parc de la Ciutat.

El primer gran actor catalá va esser un comediant, no un trágic. També la producció del fundador «Pitarra» en lo que tingui de considerable, no va esser certament trágica, sinó del cómic més grotesc. Es que un y altre corresponien al moment plebeu dels inicis barcelonins. El cas Escalante, de Valencia, es un altre exemple d'aquest «dialectalisme». Sempre les formes dialectals, populars, rústiques o d'arrabal, tenen en els teatres nacionals el carácter de cómiques. El graciós sol esser el plebeu o el rústic, qui afegeix, per l'extranyesa del seu llenguatge privatiu, una nota més de risible a l'espectacle. En el teatre indi, es sabut, el llenguatge popular, o «prakrit», se reservava pera aquests personatges en qui la condició de sirvents y de graciosos posava un contrast a la noblesa dels personatges trágics. Y així en el teatre anglés, en el castellá, teatres d'indigenisme. El teatre clássic francés, que es de imitació exótica, se sustréu an aquéixa norma.

Avui encara, el gallec, el mateix andalús, el propri catalá, fins el «chulo» madrileny, quan aparéixen en comedies castellanes («aguadores» o assistents, municipals o «toreros») tenen el valor de personatges «prakrits» dins un teatre de llenguatge «oficialment» patrici.

Bé. En Fontova, doncs, es el nostre gran actor «prakrit», adavansador del patriciat escénic catalá, patriciat encara per venir, potser. Tal es el valor d'aqueix home.

GABRIEL ALOMAR

"Gaudeamus,,

El record den Fontova viu en ma pensa d'una manera profonda, especial.

El record que conservo del gran actor, no es pas aquell recort latent, imperiós, vibrant, com se sol conservar de les emocions que s'han viscut en l'explet de la vida. Ve a esser una mena de veneració al pressentiment, com una anyoransa de lo quasi somniat. Y es així, perqué den Fontova, jo en puc parlar no més relacionant moments boirosos del meu passat d'infant, ab altres del meu present d'home. Tinc la certesa de que va poderosament influir en el despertament de les meves aspiracions teatrals, y el pressentiment de que'l seu art personal deuria avui encaixarse meravellosament ab la manera com jo veig y sento un cert aspecte de l'art del teatre.

Recordo un cert Fontova, que en les albes del meu tafaneig, omplenava en forses moments l'atenció meva; un actor que a casa nostra ens era familiar, per esser el meu pare dels seus amics, y a taula molts cops sortia en conversa y ocupava l'ambient d'aquell dir coses... coses que al seguir del temps, se'ns reproduéixen en l'esperit com els primers capítols de la nostra historia. En Fontova es historia de Catalunya, y té forsa que veure en l'intimitat de l'historia de molts catalans que ab ell varen riure y ab ell varen plorar, y... sabeu quina es al meu entendre la gloria més gran del nostre paternal actor? La forsa de la seva gesta perpetuada en la bona recordansa, y fins ab l'anyoransa dels que no l'han conegut en son treball. Hi ha una generació, la que segueix a la meva, que parla den Fontova, ab veneració y admiració. Admiració de qué si no l'han conegut? Es el rastre, el rastre potent de lo veritable. El pas den Fontova marcá solemnialment una fita gegantina en l'art dramátic de Catalunya, y davant d'ella s'hi descobreixen y s'hi descobriran ab respecte totes les generacions.

Catalunya-Barcelona li devia l'homenatge que li prepara. Estigusme contents tots els catalans. Saber admirar y enlairar als nostres homes, es lo primer que ens cal pera dirnos bons patricis.

«Gaudeamus», catalans!

ADRIÀ GUAL

* * *

En el cel del renaixement catalá, en Fontova va esser un astre de primera magnitut.

Mes ai! Sobre l'actor sembla pesar la mateixa maledicció que sobre certs cometes, condemnats a resplandir un moment, atraure totes les mirades, despertar tots els cors... y passar sense deixar rastre.

Y quantes vegades a l'esmentarlos devotament els vells—els que tingueren la sort d'admirarlos—provoquen més d'una rialleta incrédula que diu tácitament: «¡Qui sab si era tant com suposen!»

No obstant, oh joves, ens podeu ben creure sobre la nostra paraula; en Fontova era «tant com suposem», y bon xic més encara.

APELES MESTRES

2 de juliol de 1910.

Record

Era gairebé un noi, Catalanista fervent, romántic, no sols llegia quotidianament ab fruició «La Renaixensa», si no que an ella portava'ls modestos fruits del meu treball, esperant que'l dissabte l'amic Duran y Espanya, guardador de tots els passes de teatre, me digués carinyosament a l'entregar la meva humil tasca: — Quín vols per demá a la tarda? —

Jo, ja se sabia! al Romea. El teatre catalá m'atreia. El perfum casolá que en ell se respirava, la presentació dels tipus clássics de la nostra primitiva escena: el pagés honrat y bonatxó, el galant ilusionat y senzill, el treballador que defensa tossudament el patrimoni guanyat ab la suor del front, el mosso de l'esquadra que cassa'ls lladres en el seu cau, el castellá traidor que vol robar ab son «ceceo» la puresa d'una tendra minyona y troba'l rdícol peir cástig... tot això, en aquella época, me commovia y entusiasmava.

Peró lo que més cridava la meva jove atenció, lo que solicitava preferentment la meva observació de noi, amatent al més petit detall, era l'interpretació suggestiva, espontania, que als seus papers donava'l gran Fontova. Quan ell sortia en escena una vibració especial, fatal, me feia cambiar de posició. Els ulls se m'obrien, m'aguantava'l respir y el parpalleig pera no perdren res y de mica en mica, sentintne una íntima satisfacció, me anava entregant an aquell actor genial, que ara'm feia humitejar els ulls ab una nota de tendra delicadesa, ara'm portava a flor de llavi una franca riallada. Y así que podia, vinga picar de mans...

Pobre Fontova! Després ja més gran, vaig poder ampliar el meu judici d'infant, comparantlo ab notabilitats extrangeres que'ns han fet l'honor d'una visita. ¡Cóm m'ha quedat gravada en la memoria la darrera obra que li vegí representar a Novetats, ferit ja per la malaltia que ens el prengué per sempre! Us en recordeu d'aquell jardiner del «Sogna y Nora», de mestre Pin y Soler?

En el día d'avui el record d'aquells temps plácids en que en Fontova desde'l petit escenari de Romea feia glatir el meu cor verge, m'inquieta de nou com visió fresca y, igual que llavors, una llágrima s'escola suaument cara avall...

S. GUBERN

El gran actor Fontova

RECORDS

En Lleó Fontova era un actor poderosament genial com pocs hi hagin hagut a Espanya. Era un característic que lo mateix desempenyava ab gran justesa els papers dramátics que'ls cómics, els históricos que'ls de costums dels nostres temps. Y al representar els personatges en escena, tenia l'alta qualitat de transformarse, desapareixent ell. Así li véiem encarnar tipus tan diferents com el del vell de «Les joies de la Roser», el sereno de «La festa de barri», el rajoler dels «Cantis de Vilafranca», el menestral del «Joc dels disbarats», y tants d'altres que no tenien cap mena de semblansa. Quan volia encarnar un personatge, l'estudiava de la realitat, ab una atenció prodigiosa. Así tots els tipus que caracterisava eren més veritat que'ls personatges mateixos que l'autor havia volgut presentar en escena.

S'havia format principalment ab les comedies den Frederic Soler (Pitarra), y a copia de fer els personatges que aquest descrivia en les seves gatades, sainets y comedies, havia arribat a adquirir tal aplom en el genre cómic, que sols ab la senzilla manera de presentarse ja feia riure al públic. Y era d'aquests actors cómics que pera fer riure no tenen de fer cap extrem, ni exageració, ni riure ells mateixos.

La primera vegada que en Coquelin va venir a Barcelona, li vaig parlar den Fontova. El gran actor francés se va interessar per la descripció que n'hi vaig fer, y varem quedar en que aniriem a véurel el primer dia que tingués lliure. Efectivament, el vaig portar al cap de dos dies a Romea y va estar atent tota la funció.

«Es molt notable — me va dir en acabant; — peró voldria véurel en altres obres, pera poder formarmen una idea completa.» Y cada dia que va poder, al termenar ell la funció, se'n va anar a veure la pessa en que treballava en Fontova a Romea. «Qué us en ha semblat?» — vaig preguntarli després. — «Colossal — me va respondre. — Quina llástima que aquest actor no sigui francés! Quin gran paper no hi faria en la nostra «Comedie Française»! Ara per ara no'n tenim cap com ell. El que s'hi sembla un poc, de lluny, es mon germá (Coquelin Cadet), peró ab la sola diferencia que en mon germá, a través del personatge que representa, sempre s'hi veu an ell, y en aquest desapareix, per complet, la seva persona a l'encarnar el personatge.» Y quan li vaig dir lo poc que era pagat, se va horroritzar y va continuar dient: «Quel dommage qu'il ne soit pas français».

***

Una altra anécdota. El día de l'estrena del monóleg den Rusiñol «L'home de l'orga», a Novetats, va tenir un éxit colossal. lo qual fou degut a que la tristesa que devia encarnar en el personatge que representava, ell la portava dintre y molt més seria. Ell que havia acreditat tant el teatre Romea, y les obres den «Pitarra», se l'havia despedit d'aquella casa, y a pesar d'haver sigut acceptat incontinent ab totes les consideracions degudes a Novetats, ell continuava sospirant pel Romea. «Miri — ens va dir a l'anar a véurel en arribant de París; — encara, d'esma, y sense adonármen, quan surto de casa, camino, camino, y me trobo al carrer de l'Hospital y allavors penso que ja no soc a Romea y me'n torno ab tot el dolor del meu cor. Qué n'han sigut d'ingrats ab mí! Qué me n'han fet de mal! Mai me'n podré consolar!»

Efectivament, aquel día, a l'estrenar «L'home de l'orga» al sortir en escena y dir: — «Cavallers, soc home mort...» ho va dir ab un tal sentiment, que va impressionar profondament al públic.

Al cap de poc temps, el gran actor Lleó Fontova, moria d'una afecció de cor!

Qué n'estaria avui de content si pogués veure com Barcelona no l'ha oblidat!

Así ho deu fer la Patria ab tots els seus grans homes.

POMPEIUS GENER

El monument

En Gargallo es un xicotás petitó y obés, d'uns vintivuit anys, excessivament meridional, casi africá, lo mateix de temperament que d'aspecte. Totes les passions són en ell exhuberantes; tots els entusiasmes nien en són sí; els seus odis són curts, peró concentrats; aprecia románticament totes les incedencies de la vida, per vulgars que sien, sovint fins als llindars de la superstició gitanesca; una candidesa angelical y una infantil irreflexió que matisen tots els seus actes no són obstacle a l'actuació d'una ferma voluntat. Y vetaquí que aquest home que sembla que hauria de produir sols obres afectades y contorsionades, producte d'una estética tota subjectiva, perfectament esproncediana, ens surt ab un art cada dia més equilibrat y més depurat, fill d'un temperament eclécric, norma d'una técnica honrada, art anhelós de veritat en la més elevada acceptació del mot. Aquéix fort meridional ens ofereix avui una obra gentilíssima d'ornamentació tota bona, d'una gracia prou severa y noble pera poder assegurar que la fe en aquells anhels no es una utopia.

¿Cóm s'explica que un home com el Gargallo que acabem de retratar pugui el primer oferir a la nostra ciutat un monument bell, com el del gran actor? Será perqué ha pogut prescindir de l'enutjosa colaboració de l'arquitecte? Será que l'artista ha reixit per casualitat? El nostre esculptor ja fa anys que ha abandonat el sentimentalisme romántic-morbós de la llarga decadencia provinciana que patirem, en Gargallo mai ha cultivat lo que'l mediocre esculptor afecciona encarnisadament: lo pintoresc. Tampoc pot haver influit decisivament en la perfecció d'aquesta obra l'independencia absoluta de l'arquitecte, perqué en un altre artista aqueixa independencia hauria molt bé pogut convertirse en desampar; además, el bust y pedestal den Fontova són obra perfecta baix tots dos punts de vista, l'arquitectónic y l'esculptóric.

Els motius de l'éxit den Gargallo hi ha que cercarlos més que en totes aquestes suposicions apuntades, en l'esperit de la nostra generació qui s'ha aperecebut de que pera viure una vida propria com la que'ns bull en nostres interiors no n'hi ha prou de la fe y de l'eloquencia tartarinesca que'n devalla sinó que cal educar la voluntat y l'inteligencia, abandonant pera sempre l'improvisació inculta, el diletantisme instructiu de nen procós, y l'assimilació o falsificació de les personalitats modernes, més llampantes; y a cambi d'aqueix desprendiment, refer hardidament la propria personalitat, desvetllar les energies adormides, y, per l'estudi incessant, apendre a veure'l món y compendre'l lloc que un mateix s'ha senyalat en la noble milicia dels ciutadans responsables. Això, aqueix credo íntim, encara inconfessat per tota la nostra generació es lo que ha mogut tant felisment l'inteligencia y el bras de l'escultor.

Aqueix monument es petit y modest al costat de la pastisseria commemorativa que els nostres amats pares escamparen per la nostra ciutat, peró aquests monuments, al costat del bust den Fontova estan fent, artísticament, un trist paper, gloria den Gargallo.

JOAN SACS

BALNEARI DE SAN VICENTE - Seu d'Urgell

Aigua sulfurosa termal. Herpes. Reumatisme. Escròfula. Pell y Pit. Clima sec. Mil m. d'altura. Bon confort. Automòbils desde Calaf, combinat tren surt d'aquesta 7'15. Detalls: Carme, 23, 1.er, y Tapineria, 42, botiga

Màquines pera cosir
Màquines pera fer mitja
Santasusana
ABANS: CARME, 34
ARA: CARME, 40
CANTONADA CARRER DE DOOTOR DOU

Hotel MONTENEL-LO.- Arenys de Mar. Vivers de llagosta y musclos. Hospedatge, desde 6 pessetes.

¿ Sufre v. del Estómago?

¿ No tiene V. apetito ?. ¿ Digiere con dificultad ?. ¿ Tiene V. gastritis, gastralgia, disenteria, úlcera del estómago, neurastenia gástrica, anemia con dispepsia, una enfermedad del intestino ?. ¿ Por la mañana, al levantarse, tiene la lengua sucia, mal olor de aliento, está bilioso, tiene aguas de boca ?. Despues de las comidas. tiene V. eruptos agrios, gases, pirosis, vahidos, pesadez de cabeza, ruidos en los oidos, sofocación, opresión, palpitaciones al corazón ?. ¿ Tiene V

DISPEPSIA

y dolores al vientre, á la espalda, vómitos, diarrea ?. ¿ Se altera V. con facilidad, está febril, se irrita por la menor causa, esta triste, abatido, evita el trato social, teniendo por la noche ensueños, sueño agitado, respiración dificil ?. ¿ Ningun remedio, ningun régimen ha podido curar á V. ?. Consulte V. con su médico y le recetará el ELIXIR ESTOMACAL DE SAIZ DE CARLOS (Stomalix) y recobrará la salud.

De venta en las principales farmacias del mundo y Serrano, 30, MADRID
Se remite por correo folleto á quien lo pida.

CLINICA MANAUT Trasladada a la Ronda de Sant Antoni, 49, pral. Malalties matriu, vies urinaries. «Carnets-abonos» econòmics. De 10 a 1 y 6 a 7.

LA SIFILIS VENCIDA

Los éxitos inesperados obtenidos con el BIOSOL en el tratamiento de la Sifilis (Ataxia, Parálisis, Impotencia) permiten asegurar, en algunos meses, la Curacion Definitiva y Radical de la Sifilis. Ya no es necesario soportar inyecciones dolorosas. Ya no hace falta emplear el mercurio, veneno violento.

Con el fin de propagar por todas partes este descubrimiento maravilloso, el Instituto de Seroterápia. 70, Rue des Martyrs. París, envia gratuitamente a todas las personas que lo pidan por carta, el folleto descriptivo indicando el medio de curarse de la sifilis par medio del BIOSOL.

Banco di Roma
Fundado en 1880
Capital: 80 millones de francos
enteramente desembolsado
Sucursales en España: Barcelona: 16, Plaza de Cataluña, 1, Pontanella, despacho en Gracia, 138, Salmerón. Tarragona: Rbla. San Juan.
Operaciones de banca de todas clases.—Depósitos con interés á la vista y á vencimiento fijo. — Custodia de Títulos en España y en el Extranjero. — Compartimientos en Cámara acorazada, desde ptas. 4 al mes ó ptas. 25 año.
Cuentas corrientes de ahorro, desde pesetas 5 á 5,000 al 3 por 100.

De Madrid estant

Parlamentaries

En Juli Burell, fa uns quants mesos anava pels passadissos del Congrés parlant d'absurdes jurídics y d'anacronismes. En Juli Burell, censurava la llei de Jurisdiccions, deia que'l Codi militar era un absurde, considerava la repressió barcelonesa y el fusellament den Ferrer, com uns tremendos erros polítics.

En Burell, ministre de la Corona, desde'l banc blau considera avui poc oportú y gens patriòtic, parlar d'aquells assumptes y repetir els seu mateixos arguments.

El radical d'ahir parla en conservador y la Cambra no s'indigna.

En Pau Iglesias, abans de que tingués immunitat parlamentaria, va dir que quan un país sofreix tirania, quan l'esperit de una repressió injusta va encar dins d'un home, els pobles tenen dret a tot genre de violencies. L'Iglesias, parlant den Maura, va dir a «La Mañana», va repetir a «El País», que podia arribar un moment que fes necessari l'atentat personal.

Aquestes violencies de llenguatge varen costarli uns processos y una menassa de empresonament.

Ahir, el diputat a Corts, repetí desde'l seu escó del Parlament lo que abans havia dit en lletres de motllo y no poden formar vostès idea exacta del gros esvalot que va armarse, de la gran indignació de conservadors y ministerials, de l'escàndol públic que les paraules den Pau Iglesias han produit.

Els polítics, no perdonen el pecat de la consequencia.

***

Y en mitg de la farsa tràgica, hi hagué l'intermedi còmic. En Soriano diu an en La Cierva:

—«¡S. S. es un asesino! ¡Asesino! ¡Asesino! ¡Asesino!»

Dels escons dels conservadors salten un grupu de diputats. Casi tots, gent joveneta, cadellets, la flor y nata de l'element novell de la minoria conservadora, y en actitut irada, fan veure que volen embestir an en Soriano.

Els uniers se posen de permitg y fan grans esforsos pera contenir aquell conat d'agressió.

La veu cridanera y burleta den Soriano ressona en el saló:

—«¡Dejadles! ¡Dejad á los niños que se acerquen a mí...»

Y a la Cambra esclatà una sorollosa rialla.

C.

Madrid, 8 juliol.

Informació política

Miting socialista

Organisat per la Joventut Socialista Barcelonesa aquest matí, a les dèu, se celebrarà un miting de propaganda socialista en el local dels paletes y fusters de Sant Andreu de Palomar.

El susdit miting es el primer d'una serie organisada per dita entitat, pera propagar entre'ls obrers barcelonins el programa del socialisme internacional.

El discurs de l'Iglesias

Tota Espanya coneix íntegrament el discurs den Pau Iglesias. Es un discurs de formidable acusació y devegades d'una sobria eloquencia. En Pau Iglesias, parlava ab tota l'ànima y era una enorme acumulació de sinceritat y d'idealitat la que posava en el seu discurs. Descartem la frase imprudent que ahir comentavem... Tot, absolutament tot lo demés, té una forsa innegable. Perquè les paraules de l'Iglesias, està clar que no les sotscriurien les classes conservadores indiferents a tots els dolors populars y que tremolen davant d'un atentat contra en Maura, davant de la pèrdua d'una vida que s'amenassa, però que no tenen ni una mica de pietat pera'ls centenars de cadavres del barranc del Llop, però tots els republicans espanyols y catalans, tots els socialistes, fins molts lliberals dinàstics, els hi donarien la seva aquiescencia. Quina gran llàstima que en la seva catilinaria hi hagi aquell moment inhàbil y imprudent!

Nosaltres publicarem demà, fragments de l'oració de l'Iglesias. Els conservadors volen presentarla com el producte d'un epilèptic. ¡Prova millor que reproduir el document pera comprovació de les nostres paraules y negació de les calumnioses afirmacions dels contraris?

La veu del carrer, ha dit que era en Pere Corominas, la veu den Pau Iglesias. Això, la veu santa del carrer, tan menyspreuada pels que no senten més que la veu de la seva caixa, dels seus privilegis del seu egoisme casolà, es lo que'ns estimem nosaltres. Si va caure en falta preconisant una violencia, d'el'al redimeix tot lo altre de la seva oració, cordial y honrada, sobre tot honrada. Un adjectiu que no pot posarse gaire darrera de molts discursos.

Censures

Pels telegrames de la prempsa hauran vist els nostres llegidors que'ls diputats de la minoria regionalista aplaudiren ensiàsticament el discurs que en el Congrés pronuncià abans d'ahir en La Cierva, al qual felicitaren després ab efusió.

Aquesta actitut dels regionalistes ha estat objecte d'agres censures en aquesta ciutat, ont se recorda prou bé la trista època de la brutal y sanguinaria repressió maurista.

Un nou periòdic

La Lliga Republicana de Girona, ha acordat publicar un setmanari orgue de la susdita Associació, en el qual hi tindran cabuda'ls diferents programes republicans.

Telegrama

El Foment Republicà Català de Sans, ha enviat el seguent telegrama, an en Pau Iglesias:

«Pau Iglesias. — Madrid.

El Foment Republicà de Sans, us felicita cordialment per la vostra sana y vigorosa actitut antirreaccionaria.

Per Catalunya y per la Llibertat. — La Junta.»

Exposició de Retrats y Dibuixos

CONCERT DE CLAUSURA

El concert extraordinari que en el Palau de Belles Arts, executarà, a les cinc de la tarda, la Banda municipal, ab motiu de la clausura de l'Exposició, se composarà del seguent programa:

Primera part:
«Marcha Schiller», Meyerbeer;
«Mireille» (obertura), Gounod;
«Lakmé» (fantasia), Delibes;
Segona part:
«Masnadieri» (fantasia), Verdi;
«Chacone», Durand.
Marxa de la «Damnatione di Faust», Berlioz.

Es d'esperar que essent el darrer dia en que's trobarà oberta l'Exposició, la concorrencia que acudirà al Palau de Belles Arts, serà com en els demés concerts y festes extraordinaries, nombrosa y distingida.

HORES DE LLUITA

Per la llibertat de conciencia

Una adhesió

Hem rebut la comunicació seguent:

«El Consell directiu de la Secció d'Acció Política del Foment Republicà Català de Sans, s'adhereix a l'acord pres pel Directori de l'Unió Federal Nacionalista Republicana, aplaudint la conducta observada fins ara pel Govern, referent a la qüestió clerical, fent constar a la vegada, que es precís recabar dels governants actuals, la supremacía del poder civil en absolut, cosa veritablement difícil d'aconseguir dels que patrocinaren la llei de Jurisdiccions.»

A Catllar

Ens escriuen d'aquesta lliberal població, que son Ajuntament en ple y el Sindicat Agrícola de Crèdit de la mateixa, han elevat al president del Consell de ministres un telegrama d'adhesió a la política del Govern. A més, un important nombre de dònes de la mateixa, han escrit un missatge dirigit a l'esmentat senyor President, oposant sa protesta, a la verificada per certes dames de l'alta societat y significantli que no obstant son catolicisme y fe vonta fe cristiana, creuen que no atacant el Govern al dogma, es injustificar el conscitar odis contra'l mateix y el ferho les dònes, es fàcil originar deplorables conflictes en lo més sagrat: la llar domèstica.

Fem nostres els elogis que'l nostre comunicant tributa a les dònes de Catllar per la seva actitut.

Manifestació femenina

Una comissió de dames estigué ahir al Govern civil a demanar permís pera celebrar avui una manifestació a favor de la política anticlerical del Govern.

La manifestació sortirà a les quatre de la tarda, de la plassa d'Urquinaona y passant per la Ronda de Sant Pere, Arc de Triomf, Saló de Sant Joan, Parc y Passeig de la Duana, se dirigirà al G. C. pera fer entrega al governador civil interi senyor Die, d'un missatge d'adhesió al Govern.

A Sant Celoni

Una comissió de joves d'aquesta localitat ha enviat un missatge de felicitació al senyor Canalejas, per la seva tasca en pro de la llibertat de conciencia y la supremacía del poder civil. Dit missatge va seguit de trescentes firmes. Hi ha que fer constar que dels individus firmants, no n'hi ha cap ni un, qual edat baixi de setze anys.

A Sabadell

L'Ajuntament de Sabadell, en la darrera sessió acordà, per dotze vots contra set, feliciar al Govern per la seva actitut enfront del problema religiós, y excitarlo a que perseveri en la campanya iniciada en pro de la supremacía del poder civil y de la llibertat de conciencia.

L'arcalde de reial ordre, oblidantse de l'origen y significació del seu nomenament, votà ab la minoria, y per lo tant, contra'l Govern que representa.

El gest del senyor Griera causà gran sorpresa als elements lliberals, que no saben explicarse còm un funcionari que públicament condemna la política ministerial, pot permanèixer en el lloc que deu exclusivament al partit governant.

Algú creu que'l senyor Griera donarà explicacions al senyor Canalejas, o presentarà la dimissió, y altres asseguren que l'arcalde de reial ordre té prou frescura pera no fer res d'això, fins que desde les altures li indiquin que ha arribat la hora de prescindir dels seus serveis.

Associació de la Prensa diaria de Barcelona

En la darrera sessió celebrada per la Junta directiva d'aquesta Associació s'enllestiren els detalls de l'ordre del dia de la vinenta junta general reglamentaria de socis, acordantse que aquesta's celebri diumenge vinent, dia 17, a la tarda, al F. del T. N.

En ella, entre altres assumptes, s'haurà de procedir a la renovació de la meitat de la Junta, segons els Estatuts.

En la sessió celebrada per la Directiva, se procedí al sorteig dels senyors que deuen cessar en el càrreg, resultant designats els senyors Corominas (don Eusebi), Bremón, Junyent, Urrecha, Buxareu, Marinello y Alfonso.

Botlletí del Treball

CONVOCATORIA

La Comissió Pro-presos convida a tots els presidents de Societats obreres, Centres polítics y demés entitats de caràcter progressiu, a la reunió que's celebrarà l vinent dimars, nia 12, a les nou del la nit, pera tractar assumptes d'interès relacionats ab la petició d'amnistia enlairada al Govern.

Se prega la puntual assistencia. — La Comissió.

DE MANRESA

Els industrials fusters han acordat acceptar la jornada de 9 hores, demanada pels obrers, sempre que les concedeixin també an els seus treballadors, els duenyos del taller de fusteria de la raó social Andreu y Companyia.

REUNIONS

«La Recién Nacida», Societat d'obrers pintors de Gracia, Sant Gervasi y Sarrià, crida als seus socis a la reunió que tindrà lloc demà, a les dèu del matí, en el carrer Montseny, 67, segon pis.

***

La Societat d'operaris confiters y pastissers, convoca a tots els de l'ofici, socis y no socis, a la reunió que tindrà lloc aquesta tarda, a les cinc, en son estatge social, Portaferrissa, 16, principal.

MUSEU SOCIAL

Serveis d'aquesta institució, durant el mes de juny darrer:

Comunicacions rebudes, 46; id. enviades, 115; serveis del secretariat popular, 5; revistes que reb el Museu, 46; llibres ingressats per donació, 180; id., id. per compra, 6.

DE LES VAGUES

S'ha termenat la vaga dels empleats dels òmnibus «La Catalana».

Ans d'ahir al vespre, el gerent de la companyia, don Pere Vintró, va firmar les bases presentades per la Societat «La Rabosa», dels empleats.

Heusaquí les susdites bases:

Primera. Els cotxers y cobradors de la Companyia, no treballaran més de dèu hores diaries y els mossos de quadra, no'n treballaran més de dotze.

Segona. Tots els empleats de la Companyia deuran estar associats.

Tercera. Tots els empleats de la Companyia gaudiran de tres festes de torn cada mes.

En virtut de la solució de la vaga, ahir matex re[illegible] en els obrers [illegible] tornant a circular els cotxes.

L'empresa de «La Española», continúa encara en la seva actitut de refusament de les peticions dels obrers.

***

Per haver estat despedit indegudament un company, s'han declarat en vaga els obrers de la casa Josep Cot y Pujol, de Mataró.

També s'hi han declarat els de la secció de punt anglès, de la fábrica que en la mateixa ciutat hi posseeix don Pere Carrau. La causa de la vaga es, segons sembla, els mals tractaments que dona'l senyor Carrau an els seus obrers.

***

L'arcalde accidental de Terrassa visità ahir al governador civil, donantli compte de la marxa de la vaga de teixidors, que no ofereix cap punt de novetat, ni se'n veu per ara la solució.

Respecte a la vaga de carreters diguó l'esmentat senyor, que'ls periòdics li havien donat més importancia de la que tenia, afegint que no va passar d'esser un intent.

Consti, que la nova de la vaga la varen treure tots els diaris d'una dependencia oficial: la quefatura de policía.

***

Feia dies que ab insistencia venia parlantse de la vaga que preparaven els descarregadors del moll y estacions, y que havia de comensa el dilluns vinent.

Sortosament, la bona voluntat per part d'obrers y patrons ha fet que abans de esclatar el conflicte, les causes d'aquest fossin debatudes y posantse la qüestió a discusió de les dues parts davant del governador interi senyor Die.

***

En la fábrica d'automòbils «La Hispano Suiza», estigué a punt d'haverhi també una vaga de tot el personal, a causa de haver estat despedit un obrer, injustament, segons els seus empanys.

Sortosament el despedit fou tornat a admètres abans de reunirse'ls obrers de la casa pera declarar la vaga y aquesta no esclatà.

***

Se'ns demana la publicació de la lletra seguent, que la Comissió de patrons confiters y pastissers ha enviat al president de la Societat dels obrers de l'ofici.

No sols per la gravetat de les manifestacions contingudes en la carta, sinó pera demostrar la nostra imparcialitat, la publiquem íntegra.

Diu así:

«Señor Presidente de la Sociedad de operarios confiteros, pasteleros y similares,

Presente

Muy señor nuestro: En la reunión celebrada hoy por los patronos confiteros se ha acordado por unanimitat que el lunes próximo, día 11 de los corrientes, las casas que no son afectadas por la huelga cerraran sus fábricas como acto de solidaridad á sus compañeros los afectados, no devengando en dicho día el jornal corriente.

El martes, día 12 de los corrientes, todas las fábricas, indistintamente, reanudarán sus trabajos y serán aceptados en cada casa todos los respectivos operarios que se presenten al trabajo y solamente serán sustituídos por otros en el caso de no comparecer al trabajo el día antes mencionado ó sea el día 12.

Lo que tenemos el gusto de participarle por si considera conveniente participarlo á nuestros operarios.

Mande de su afectísimo s. s. q. b. s. m.

La Comisión.

Barcelona, 9 julio 1910.»

DE SANT CUGAT

Se'ns prega la publicació d'aquestes ratlles, referentes a un solt publicat en aquesta secció, el dia 29 de maig:

«No havent e pogut comprobar les paraules, segons ell injurioses, dirigides per la Societat dels pal es d aquesta vila contra els patrons Tomàs Musella y Miquel Augeni, no tinc inconvenient en retirar les esmentades paraules.

Lo que faig constar en honor dels interessats. — Per la Societat, el secretari, P. Pahissa.»

DE L'AJUNTAMENT

Adoquinat

La Comissió d'Ensanxe ha aprovat un projecte, ab arreglo al qual, se treurà a subasta l adoquinat d ls carrers de Borrell, entre Tamarit y Corts, y Diputació, entre Balmes y Aribau, baix el presupost de 166,498'52 pessetes.

Diversos

Les oficines de l'Agencia executiva municipal, han quedat instalades al carrer de Bonavista, 15, principal (Gracia). Les hores de despatx, són de quatre a sis de la tarda.

— Per disposició de l'arcalde serà apisonada una capa de grava que s'extengué en la part alta del passeig de Sant Joan.

— El senyor Roig y Bergadà ha celebrat una conferencia ab l'advocat d una senyora propietaria dels terrenys en que ha d'aplicarse altre dels pilans del viaducte de Vallcarca, tractant de la cessió, que, segons sembla, se farà en bones condicions.

— S'han donat ordres de realisar obres d'urbanisació en la barriada del Carmel.

Informació de Catalunya

TERRASSA

Avui, a les quatre de la tarda, don Rafel Benet y Vancells donarà en el saló de l'Agrupació Regionalista destinat actualment a l'Exposició de fotografies, una conferencia pública, en la que desenrotllarà'l tema «De l'esser artístic y de la nova orientació educativa».

INFORMACIO DE BARCELONA

CARNET D'AVUI. — A les deu del matí: Miting anticlerical al teatre del Bosc. — A les deu: Inauguració del bust den Fontova al Parc. — A les deu de la nit: Vetllada política-literaria al C. N. R. de Gracia.

REUNIO. — La Joventut Socialista celebrará assamblea general ordinaria avui, diumenge, a les quatre de la tarda, en son local social, Guardia, 14, primer, pera parlar, entre altres coses, de la publicació d'un periódic socialista.

Avui, a les deu del matí, tindrá lloc a l'estatge social del «Foment de la barriada del Carmel y sos entorns» un servei públic y gratuit de vacunació.

Dit servei será realisat per don Francesc Espiell, practicant de la segona Comissió de la Creu Roja y intern de la Facultat de Medecina.

—Gran Exposició de Mobles Dirat, Mendizàbal, 30, y Sant Pau, 50, 52 y 54.

Vida corporativa

La Societat de Defensa de la Propietat Urbana de Barcelona ha publicat una exposició, redactada pels lletrats don Tomás Carreras y Artau y don Tomás Fontova y Esteva, en la qual se solicita al Govern el restabliment del dret de retracte en materia de transmissió de censos y censals de l'Estat, cooperant als acords presos en análeg sentit per l'Academia de Jurisprudencia y Llegislació d'aquesta ciutat, Sindicats agrícoles de Girona y Cistella y altres entitats de Catalunya.

A l'Unió de Productors d'Espanya pera el Foment de l'Exportació s'han rebut diferentes mostres dels articles de producció europea de més consum al Marroc y que ha enviat a dita Corporació el Sindicat Ibero-Africá de Madrid-Tánger.

Dites mostres, exposades en el Museu de la Corporació, estan a disposició de aquelles persones a les quals pugui interessar, a les quals se'ls facilitará tots els datos que demanin referents a drets, gastos, etc., que origini l'exportació de dits productes, alguns dels quals són de tipus corrents de fabricació.

En virtut del contracte firmat per les dues entitats esmentades, se reben diariament bon nombre de mostres ab destí a Tánger.

Avui surt de Barcelona, de retorn a Madrid, l'administrador gerent del Sindicat, don Carles Cuartielles, el qual ha rebut durant la seva estada a Barcelona l'adhesió dels més importants fabricants catalans.

Societat de Geografia Comercial de Barcelona. — Entre les diferentes adhesions que últimament ha rebut aquesta Societat hi figura la del Centre Catalá de la Havana, del que es president l'ilustrat catedrátic don Claudi Mimó, de qual entitat tan prestigiosa s'ha ocupat la prempsa en aquests dies; així com la del senyor don Lluis Fuster y Gálvez, delegat especial d'aquell Centre, els quals han sigut nomenats socis corresponents. Desde'l mes d'agost próxim dita Societat comptará ab una notable informació mensual facilitada per dits senyors respecte als productors espanyols en la illa de Cuba.

També ha rebut una invitació pera concórrer al IV Congrés Africanista que en breu se celebrará a Melilla, y un altre del Comité organisador del X Congrés Internacional de Geografia que tindrá lloc a Roma en 1911 y al qui presentaran treballs y assistiran en nom de la Societat els senyors Carreras y Candi y Serra y Pagés, socis de la mateixa.

El Foment Industrial s'ha traslladat del carrer de la Portaferrissa al de Santa Agna, 27, primer, primera.

—Ab data 10 de juny ha estat processat el fabricant de licors don Josep Padrisa per usurpació de marca y del «Calisay» y la seva ampolla.

Lletres y Arts

Avui, diumenge, a les deu de la vetllla, tindrá lloc en el local de la Societat Catalunya Nova y C. N. R. del Districte III (Sant Simplici, 6, segon) una representació teatral a cárreg del notable quadro d'aficionats de dites Societats, en la que's posará en escena la bonica comedia de l'Eduard Coca y Vallmajor «Gent d'ara» y la comedia bilingue en un acte den Francesc de Sales Vidal «Una noia com un sol».

—A preus sens igual Lavabos, Banyeres, Waterclosets, Escalfadors última creació. Lacoma Germans, Passeig Sant Joan, 44.

L'empresa del teatre del Bosc posa en coneixement del públic que per exigencies del professorat del Sindicat Musical se suspenen les funcions d'ópera fins nou avís.

El Casino del Bosc, aprofitant aquesta circumstancia, celebrará dos extraordinaris balls de societat en la platea del teatre, amenisant una nombosa bandra. Queden convidats tots els socis y ses families.

Demá, a les cinc de la tarda, tindrá lloc a la «Angelus-Hall» (Rambla de Catalunya, 7), galantment cedida pels senyors Guarro y Companyia, els examens de violí (curs preparatori y quint curs) dels alumnes que assisteixen a l'Academia Ainaud.

EVIAN LES BAINS Consignada al dipòsit d'aigües minerals de A. Serra, Pelai, 9, ha arribat una partida d'aigua d'Evian, «Source Cachat».

Del Govern civil

Deia anit un diari:

«No se sabe todavía cuando volverá á encargarse del Gobierno civil el señor Muñoz, pues el permiso que el ministro le concedió no es por tiempo determinado.

Depende de que su restablecimiento sea más ó menos inmediato.

La licencia que el gobernador disfruta, más que del cargo de gobernador civil con todas sus consecuencias, lo es de la obligación de firmar, del despacho de asuntos burocráticos y de cuantos llevan inherente el recibir comisiones y visitas de todo género, pues en realidad continúa asumiendo el mando civil de la provincia el señor Muñoz, desde el momento que en el «Boletín Oficial» no se ha publicado la noticia oficial de la entrega.

En estas circunstancias y dadas la pericia y competencia del secretario señor Die Mas que es quien actualmente desempeña el Gobierno civil, no tendría nada de extraño que la interinidad de este funcionario se prolongase por algunos días.»

Sombrereria F. Guarro. Carme, 25

Pera tractar d'assumptes locals, de les respectives ciutats, visitaren ahir al governador els arcaldes de Badalona y Mataró.

Per no haverhi llums a la plassa de Toros, que's fan necessaris a l'hora de sortir el públic de l'espectacle, el governador ha ordenat que aquest comensi a tres quarts de quatre de la tarda.

L'empresa de l'Edent Concert ha entregat al governador 510'90 pessetes, producte d'una funció celebrada ans d'ahir a benefici dels ferits de la darrera explossió.

Els individus del cos de seguretat de servei a Barcelona que van anar com a reservistes a la campanya del Rif, se proposen dirigirse al ministre de la Governació pregantli que pera proveir les vagants de guardes de primera y cabos, se tingui en compte'l dret que tenen a ocuparles, segons acord del Govern del senyor Maura.

Per no haver remés els comptes municipals corresponents a 1909, el governador interí senyor Die ha manat que d'ofici vagin a practicarlos els empleats don Josep Sabater als pobles de Pontons, Montornés, La Ametlla, Cardedeu y Sant Faust de Capcentelles, y don Francisco J. Ainsua als de Begas, Castelldefels, Corbera, Martorell, Sant Just Desvern, Viladecans y Cubellas.

—BRICHS, sombrerer, ARCHS, 3.

Telegrames y telefonemes

MADRID

LO QUE DIU LA PREMPSA

"EL IMPARCIAL,,

Diu que'l senyor La Cierva, en son discurs d'ahir, no va explicar per qué varem anar a la guerra de Melilla, ni va justificar les grans proporcions que va adquirir la represió dels successos de juliol.

Respecte als aplaudiments del senyor Canalejas y gran part de la majoria al final del discurs del senyor La Cierva, diu que no se'ls explica, perqué cal recordar al senyor Canalejas que fou ell qui va permanéixer silencios després d'un discurs del senyor Moret, per considerar que aquest havia estat débil atacant a la política conservadora, y afegeix:

Els que ahir aplaudien al senyor La Cierva eren els mateixos que ab gest adust varen girar la espatlla al senyor Moret, els que sols el varen perdonar quan al dia seguent, estimulat per unes declaracions del senyor Canalejas, va reforsar les imatges y les censures y va demanar que per representar un públic perill y un dany nacional, se retiressin del poder els conservadors.

Y el perill era lo que ahir el senyor La Cierva defensava y el dany lo que l'orador enaltía.

Aquest mateix periódic recorda que avui fa un any varen comensar els successos de Melilla y diu:

Aquest es el moment de que's discuteixin els fets.

Els morts tornen y ara venen a voltar al volt del Congrés dels diputats.

"EL UN VERSO,,

Diu que'l discurs del senyor La Cierva es un dels majors triomfs que s'han conegut en el Parlament espanyol.

Estudia la obra del senyor La Cierva com a ministre, dient que fou sempre un home rectilini y inflexible en el compliment de la llei, y afegeix:

Ahir va parlar en La Cierva.

El seu discurs fou una obra mestra de serenitat, de templansa, de claretat, de método, de fredor, de grandesa d'esperit, com si no estigués davant de gent que li havia dit assassí, y davant de gent que, com en Pau Iglesias, havien predicat el crim, com si se tracués d'assumptes en els que no hi tingués ell cap interés personal; fredament, se enament, enlairadament, va dir tot lo que tenia que dir.

Una sola nota de moviment oratori va tenir al final, pera dir cortesment que el podien assassinar, peró que no podrien evitar, mentres que no l'assassinin, que compleixi ab el seu dever.

"A B C,,

Publica íntegre'l discurs del senyor La Cierva, encara que sense dedicarli comentaris.

"EL PAIS,,

Diu que'l senyor La Cierva va parlar de llegar un nom gloriós als seus fills perqué sab que si la revolució vingués no'l mataria: tot lo més el mantejaria.

El llamp cerca les altures y en La Cierva, per més que s'enfili y l'empenyi en Canalejas, no está a la mateixa regió que en Cánovas, en Carnot, en Mac-Kinley.

Afegeix que'l senyor Canalejas aplaudint ahir al senyor La Cierva va matar la situació esborrant la seva propria personalitat.

"LA MAÑANA,,

Diu que lo ocorregut ahir en el Congrés es la consequencia natural de lo que havia ocorregut el dia anterior al proferir sa tremenda amenassa en Pau Iglesias; peró, passat el moment de solidaritat ab el sentiment de l'honor expressat pel senyor La Cierva, tots tornaran als seus respectius llocs.

Afegeix que'l senyor La Cierva va explicar els efectes, peró no va dir res de les causes dels successos de juliol.

"EL LIBERAL,,

Diu que'l discurs del senyor La Cierva fou el discurs de la por.

Censura'ls aplaudiments de la majoria y diu que l'aplaudit no es l'acusat, sinó'l sentenciat pel gran jurat nacional y internacional.

"LA CORRESPONDENCIA,,

Després de dir que la primera part del discurs del senyor La Cierva va defraudar als oients, que esperaven coses sensacionals, afegeix, referintse al final:

Ara bé: ¿fou aquesta ovació solament un aplaudiment dirigit al senyor La Cierva? Nosaltres creiem que fou quelcom més, y ho creiem perqué l'aplaudiment no fou sols una protesta contra en Pau Iglesias y contra'ls qui l'exciten a proferir la seva amenassa, sinó que fou una condemnació de les doctrines anarquistes y una llissó donada als ultrarradicals.

MISSATGE DELS CARLINS

Ja está en poder del Nunci el missatge que la minoria carlina del Congrés dirigeix al papa protestant de la política anticlerical del Govern y adherintse a la persona del Sumus Pontífex.

LO QUE DIU EN CANALEJAS

El senyor Canalejas ha dit avui que es senzillament ridícol dir que'ls aplaudiments tributats per ell y per la majoria al final del discurs del senyor La Cierva tinguessin altre alcans que'l d'una mostra de simpatia y consideració al valor cívic d'un home que pel compliment del dever s'exposa a tots els perills.

—Jo he d'intervenir — ha afegit — en aquest incident; he de recullir censures ahir formulades pel senyor La Cierva contra'l Govern, y també he de combatre actes y apreciacions del partit conservador en lo que a la política catalana's refereix y també a l'estat actual d'aquella regió.

Avui, segons el senyor Canalejas, acabará'l senyor La Cierva y rectificaran els senyors Iglesias (don Pau y don Emiliá).

El senyor Canalejas desautorisa, y en aquest sentit ha fet indicacions al ministre de la Governació, que'ls despatxs telegràfics dirigits a l'extranger y a provincies relatant els darrers episodis parlamentaris, hagin estat mutilats y detinguts alguns.

Això—deia avui el senyor Canalejas—no's fa en cap país civilisat, y estic segur de que no's tornará a repetir.

ELS GRUPUS DELS VOLTANTS DEL CONGRÈS

Com que'ls grupus que's formen als voltants del Congrés aquestes tardes van aumentant diariament, el Govern ha dictat ordres pera evitar que's reprodueixi cap manifestació als encontorns de la Cambra, perqué considera això una coacció que castiguen les lleis durament.

UNA INTERPELACIÓ

Els diputats carlistes han anunciat una interpelació al Govern sobre'ls acords que venen prenent els Ajuntaments en pro de la política anticlerical.

LES AUTORITATS DE BARCELONA

El quefe del Govern ha dit que espera l'arribada del general Weyler y del governador de Barcelona, ab els que té de parlar d'assumptes relacionats ab l'actual situació política.

L'EMISSIÓ D'OBLIGACIONS

Malgrat lo dit per algun periódic, el dictamen sobre'l projecte d'emissió de 81 milions de obligacions del Tresor encara no s'ha firmat.

ARCALDE ASSASSINAT

Salamanca.—En el poble de Guíjuelo el vei Ambrós Rodríguez ha matat a l'arcalde.

Se suposa que'l mòbil d'aquest crim ha sigut polític.

EN MIQUEL BLAY

El notable esculptor Miquel Blay ha estat nomenat catedràtic de l'escola de esculptura.

SENAT

El senyor MONTERO RIOS declara oberta la sessió a les 3'45.

Les tribunes desertes.

Als escons, pocs senadors.

Al banc blau, els senyors Valarino y García Prieto.

Se llegeix y aprova l'acta de la sessió anterior.

El senyor GARCIA PRIETO, d'uniforme, puja a la tribuna y llegeix un projecte regulant, en lo que's refereix als súbdits extrangers, la paga dels imposts de la comissió d'Higiene de Tánger.

També llegeix un projecte autorisant al Govern pera ratificar el conveni internacional sobre protecció d'obres literaries.

Se declara l'urgencia d'abdós projectes, acordant que passin a la reunió de seccions d'aquesta tarda.

Pregs y preguntes:

El ministre de GRACIA Y JUSTICIA contesta a alguns pregs que li varen dirigir en tardes anteriors.

El comte de ESTEBAN COLLANTES demana la presentació d'un projecte solicitant un crèdit extraordinari pera atendre a les necessitats dels celadors y capatassos de telègrafs.

El ministre de GRACIA Y JUSTICIA ofereix trasmetre'l preg al de Governació.

El senyor SAN JUAN demana que se autorisi el lliure conreu del tabac en tot Espanya.

El senyor MONTERO RIOS promet enterar al senyor Cobiàn d'aquesta petició.

El senyor POLO Y PEYROLON demana que's porti a la Cambra una nota detallada de les ordres religioses existents a Espanya, ab l'objecte d'examinarla abans que's posi a discussió'l projecte de llei anomenat del «candado».

Reclama després que l'Estat s'encarregui de pagar al personal de penals, pera evitar que alguns Ajuntaments deixin de pagar a dits empleats.

S'entra en l'ordre del dia y la Cambra passa a reunirse en seccions.

Se reanusa la sessió; se dona compte del resultat de la reunió de les seccions y s'alsa la sessió.

CONGRES

A les 3'30 s'obre la sessió, baix la presidencia del comte de Romanones.

Les tribunes, com tots aquests dies, estan plenes.

Als voltants del Congrés, les mateixes precaucions.

Als escons, poca concorrencia a primera hora.

S'aprova l'acta de la sessió anterior.

Jura el cárreg el senyor Farguell.

En el banc blau, els senyors Calbetón y Arias de Miranda.

Pregs y preguntes. — ¡Alguns diputats formulen pregs d'escás interés.

El senyor GINER DE LOS RIOS demana la construcció d'un estany en la provincia de Málaga.

El senyor CALBETON ofereix posar de la seva part tot lo que sigui possible pera ferlo.

Arriben al banc blau, els senyors Canalejas, Merino y Aznar.

El senyor MERINO contesta a preguntes que se li varen fer en la sessió d'ahir, entre elles una de don Emiliá Iglesias, sobre la censura.

Diu que'l Govern té'l criteri de no censurar cap telegrama ni telefonema, y que si hi va haver alguna censura al trasmetre extractes de la sessió d'abans de ahir el Congrés, haurà estat per oficiositat dels empleats de telégrafs o telófons o dels interventors, peró de cap manera per ordre seva.

El senyor MAZARRASA califica de ilegals els acords dels Ajuntaments que signifiquen l'adhesió al Govern per la seva política anticlerical, y demana el criteri del Govern sobre aquesta qüestió.

El senyor MERINO contesta que fins ara no s'ha comés cap ilegalitat.

El senyor NOUGUES demana alguns datos al ministre de Marina, que aquest ofereix portar.

Diu després que ha llegit — perqué ell no era a la Cambra — que ahir el senyor Canalejas y gran part de la majoria varen batre palmes pel discurs del senyor La Cierva; y pregunta si aquestes palmes significuen adhesió a l'esmentat discurs.

El senyor CANALEJAS contesta, entre grans aplaudiments de la majoria y dels conservadors, que'ls aplaudiments de ahir varen significar l'assentiment a la rectitut moral d'un home que davant la menssa d'un atentat assegura que complirá ab el seu dever.

Se dol de que's vulgui desprestigiar al Govern, donant especial significació als seus actes en determinades ocasions; peró, no importa, perqué abans que tot — diu — tinc d'assegurar que no puc tolerar menasses de cap mena. (Més aplaudiments.)

El senyor NOUGUES replica que ningú s'ha molestat en pretenir atentar contra'l senyor La Cierva, com no sigui aquell cessant de Governació que se diu Cuervo y que va tirar una pedra al cotxe de l'allavors ministre de la Governació.

Per lo demés, esperem saber si S. S. fa aquesta política democràtica que'ns té oferta.

El senyor CANALEJAS.—Ja's veurà.

El senyor SORIANO.—No la farà.

Diversos de la majoria.—La fa.

Entre'l senyor Soriano y la majoria se cambien alguns epitets, produintse un regular esvalot.

Restablerta la calma s'entra a l'ordre del dia.

Segueix el debat del Missatge de la Corona.

El senyor LA CIERVA prossegueix el seu interromput discurs d'ahir.

Comensa ocupantse del funcionament dels tribunals de justicia militar, els quals actuaren perquè'ls delictes havien estat comesos estant declarat l'estat de guerra.

Diu que sobre la repressió dels successos han circulat moltes y exagerades llegendes.

Recorda que'ls conservadors varen acabar ab el bandolerisme en una regió espanyola y ningú va formular la més petita queixa sob e'ls procediments emplats.

Assegura que després dels successos varen abandonar la seva residencia de Catalunya molts individus que havien pres part en els sucessos. Entre aquests individus n'hi figuraven mólts que havien estat cridats a files, negantse a concorrehi.

Aquests subjectes se varen situar a la frontera francesa; varen publicar periòdics y varen arribar a amenassar la pau pública.

Parla de la correspondencia sostinguda entre en Ferrer y en Carles Albert.

Aquest Albert assegurava que hi havia al mitgdia de Fransa més de 15,000 refugiats y demanava que's fessin suscripcions pera comprar fusells ab destí als republicans.

Llegeix una estatística dels processos que's varen incoar y dels que'n resultaren cinc penes de mort.

No creu que arribessin els refugiats a Fransa, a 15,000 com deia l'Albert; però era considerable'l seu número.

Davant de tot això'l Govern tenia de adoptar les mides que considerava oportunes y va decórrer al desterro de nacionals y expulsió d'extrangers.

S'ha dit que aquests desterros y expulsions varen arribar a centenars.

Doncs bé; lo que's va fer es lo seguent:

Extrangers expulsats: 40, d'ells 15 lladres, 9 «apaches» y 5 anarquistes.

Nacionals desterrats: 67, en sa majoria lladres y carteristes.

Obligats a cambiar de domicili: 78, tots ells anarquistes y coneguts de la policia.

El tancament d'escoles se ha aprofitat també pera fer campanya contra nosaltres, fent creure que'ns dedicávem a perseguir tota ensenyansa que no estigués regida per clericals o per ordres religioses.

Doncs bé; sols se clauxuraren, llevat d'algun error aquelles escoles ont se donaven ensenyanses antimilitaristes.

De les 120 escoles clausurades a Barcelona, 80 no tenen autorisació pera estar obertes.

Les escoles que's varen clausurar no podien funcionar, perquè en elles se feia propaganda contra l'exércit, contra la patria y contra Deu; y això son delictes.

Exibeix una reproducció del quadro trobat a les habitacions de un mestre de Valencia.

Aquest quadro representa el triomf de l'anarquia.

El mestre Torner, al qui's va castigar per injuries a l'exércit, es aquí me refereixo.

Estava indultat ab motiu de la major edat del rei.

No es extrany que quí tenia aquests antecedents dongués determinades ensenyanses.

El senyor AZZATI, que ha promés el cárreg abans d'entrarse a l'ordre del dia, demana la paraula pera defensar a l'escola aludida. (Rumors.)

El senyor LA CIERVA segueix dient que'l senyor Simarro no va tenir inconvenient en donar una conferencia en dita escola.

El senyor SALILLAS.—¿Y per qué havia de tenirne?

El senyor LA CIERVA passa a tractar del procés Ferrer y diu que parlará ab els respectes naturals y obligats als fallos dels tribunals de justicia.

Afegeix que va a referir l'aparició, després dels successos de juliol, de la figura den Francisco Ferrer.

Diu que varen esser els periódics radicals y no «La Epoca», els que varen cridar l'atenció sobre la intervenció den Ferrer en els successos de Barcelona.

Recorda que'l 10 d'agost «L'Humanité» va preguntar: ¿aont es en Ferrer?

Y després exposava'l dubte de que «los a Montjuic l'home que havia posat a disposició de la noble causa de Barcelona la seva fortuna y la seva influencia».

Nosaltres — afegia aquest periódic — hem lliurat una vegada de les presons espanyoles an en Ferrer y el lliurarem una vegada més.

Refereix que en Ferrer passava frequents temporades al Mas Germinal, ab el seu germá, y era vigilat per la policia, que ho feia desde que va esclatar la bomba del carrer Major de Madrid.

Pels datos que va recullir la policia fou processat, per suposar que estava complicat en els successos de Barcelona.

A l'esser processat se va fer una campanya en la prempsa francesa pera fer creure que en Ferrer havia sortit d'Espanya, ab l'objecte de despistar les autoritats; peró el 31 d'agost el sometent va detenir an en Ferrer y el va entregar a les autoritats.

Adverteix que quan fou detingut en Ferrer fugia disfressat.

Diu que va a parlar ab entera claretat, salvant els fallos dels tribunals.

La primera absolució den Ferrer era la veritat legal; y, com a tal, jo la respecto y no tinc de comentarla.

En Ferrer pera'ls que'l defensaven al extranger era un propagandista d'idees, que donava la seva fortuna pera crear escoles anarquistes; però no era un revolucionari que pogués intervenir en els successos de Barcelona, y el no haver sigut aconsellat pel Govern l'indult contra'l fallo llegítim d'un tribunal, constituia motiu suficient pera la campanya que contra nosaltres se feia.

Però, pera nosaltres, que sabiem les relacions que va tenir ab l'autor directe del crim del carrer Major, en Ferrer no es més que un ciutadà espanyol que ha comès un delicte y que ha sigut castigat per un tribunal legalment constituit.

En Ferrer tenia les majors amistats a l'extranger y pels documents trobats a Montgat y altres llocs ont vivia en Ferrer s'ha vist que estava en relació ab els principals centres llibertaris.

En Ferrer era esplèndit en pagar els treballs editorials y allí ont s'havia de crear una escola anarquista'l diner den Ferrer era'l primer.

Diu que en el registre de la casa den Ferrer se va trobar una antiga y efusiva correspondencia entre ell y en Lerroux.

En mitg del cansanci de la Cambra afegeix que mites com el den Ferrer sé formen sols en países débils, ont falten Governs capassos de reprimirlos.

Nega que's fusellés an en Ferrer com a intelectual; se'l fusellá com a delinquent.

Afegeix que acabará aviat.

Algunes veus: — Ja es hora!

El senyor LA CIERVA diu que ja sab que no pot agradar a tothom, peró exerceix un dret y prega a quants l'escolten que tinguin un xic de paciencia.

Afirma que les majors proves contra en Ferrer eren dels elemnts radicals de Barcelona y recorda les declaracions que hi han en el sumari dels senyors Iglesias, Ardid y Jiménez Moya y de l'arcalde de Premiá.

L'Iglesias declarà que en Ferrer li semblava sospitós pels enormes dispendis que feia.

Prova la mala voluntat dels radicals contra en Ferrer, llegint fragments del defensor d'aquell, senyor Galcerán.

Crida l'atenció del Govern respecte a les ensenyanses que's desprenen dels successos de juliol.

Protesta de les imputacions que l'Emiliá Iglesias dirigí als auditors de Guerra y acaba son discurs manifestant que interessa a l'honor d'Espanya desfer l'atmósfera que s'ha format.

(Aplaudiments dels conservadors y silenci en el reste de la Cambra.)

El senyor AZZATI. — Y den Clemente García, no'n diu res el senyor La Cierva? (Rumors.)

S'alsa don Emilià IGLESIAS pera rectificar. Diu que'ls republicans han escoltat al senyor La Cierva ab el respecte que mereixen sempre'ls acusats.

Censura a la majoria que aplaudí ahir an en La Cierva.

Diu que si el Govern estava tan enterat de que's preparava una revolució a Barcelona no's comprèn còm va cometre la torpesa de deixarla desguarnida de forses.

Afegeix que la conjunció republicana socialista va ferse contra'ls conservadors.

Desmenteix que la revolució de Barcelona anés contra l'exèrcit. Diu que era antimilitarista y no antimilitar.

L'orador s'expressa premiosament com si li costés de coordinar les idees. En Lerroux y l'Azzati li fan tot sovint d'apuntadors.

La Cambra està visiblement cansada. Els escons comensen a quedar buids.

Ningú escolta a l'orador.

En aquest punt el president pregunta a l'Iglesias si encara li queda molta cosa a dir.

L'Iglesias respòn que encara li manca molt pera acabar y s'aixeca la sessió quedant l'orador en l'ús de la paraula pera el dilluns.

BALANS DEL BANG

Segons el darrer balans del Banc, han aumentat, l'or en 165,915 pessetes; els bitllets en 19.767,075, y els comptes corrents en 10.026.750.

La plata ha disminuit en 6.247,069 pessetes.

COMENTARIS

Pels passadissos se deia que en Romanones, veient a l'Iglesias que no sabia que dir, l'ha tret del mal pas, donantli temps pera que pugui prepararse'l discurs fins a dilluns.

Per lo que's pot judicar de la lentitut del debat, en Corominas no parlarà fins el dimars.

MITING A SARAGOSSA

Demá se celebrará un miting anticlerical a Saragossa.

Hi assistirá el senyor Carrillo de Albornoz.

Acabat el miting aniran al Govern civil a entregar les conclusions acordades en aquell.

CAMBI D'HORARIS

La Direcció de Correus projecta un cambi d'horaris en els correus entre Madrid y La Corunya, el qual serà ventatjós pera el comers d'aquesta ciutat.

EN MORET Y EN CANALEJAS

S'assegura que'l senyor Moret està disgustadíssim ab el senyor Canalejas.

DEMANANT EXPLICACIONS

S'assegura que l'Emilià Iglesias ha rebut visites de determinats elemens pera exigirli una rectificació d'alguns conceptes del seu discurs.

MALA IMPRESISÓ

El discurs d'avui den La Cierva no ha satisfet ni als mateixos conservadors. Se reconeix peró que ha fet mal als lerrouxistes posantlos en difícil situació.

LA LLEI DEL "CANDADO,,

Al Senat no ha pogut reunirse per manca de número la comissió que ha de dictaminar respecte a la llei que restringeix l'establiment de noves ordres religioses.

ELS FERROVIARIS FRANCESOS

El Govern tem que l'actitut dels ferroviaris francesos pugui tenir derivacions a Espanya.

EXTRANGER

RUSSIA Y EL JAPÓ

Petersburg.—Els periòdics russos se feliciten del tractat rus japonès y la «Norvie Vremia» declara que es possible que aquest tractat s'giri pr xim men t ansformat en aliansa ofensiva y defensiva.

EL CÓLERA A RUSSIA

Petersburg. — Actualment se presenten casos de còlera en quasi tota Russia.

El nombre d'aquests se fa pujar en 10 mil y les grans calors no deixen esperar el veure disminuir l'epidemia.

70 DETENCIONS

Constantinopla. — Setanta membres de la Societat secreta Islahat, que persegueix el fi d'enderrocar el règim Jove Turc, han estat detinguts.

CAIGUDA D'UNA AVIATRIU

Betheny.—La baronesa de La Roche, que prenia part en el concurs d'aviació, pera disputarse'l premi de dames, trobantse a uns 40 o 50 metres d'alsada, ha fet una falsa maniobra, pera no topar ab un altre aerioplà, y ha caigut l'aparell, essent projectada l'aviatriu, que ha resultat ab fractura de les cames y de un bras y ab greus ferides al cap.

L'aviatriu, ha sigut transportada sense coneixement a l'ambulancia, ont ha sigut assistida degudament.

Al recobrar el coneixement, ha demanat que impossessin una penyora al conductor de l'aparell que se li ha posat al davant, essent causa de l'incident.

Els metges que han practicat la primera cura a la baronesa de La Roche diuen que'l seu estat es desesperat.

Sembla que l'aparell de Lind-Paitner ha passat frec a frec del que dirigia la baronesa y aquesta ha perdut la serenitat y ha deturat bruscament el motor, caient l'aparell desplomat.

Altres diuen que la causa de l'incident ha sigut una pana del motor.

D'una enquesta feta pels comissaris sportius se'n dedueix que en l'accident no li correspòn cap responsabilitat an en Lind-Paitner.

La veritable causa de l'accident no està ben determinada.

A darrera hora diuen els metges que es possible la curació de la baronesa de La Roche.

Contra lo que's creia de moment, no presenta fractura del crani.

En Latham y l'Olieslaegers han fet magnífiques volades.

En De Petroweky ha caigut, resultant lleugerament ferit.

EXCURSIÓ RÉGIA

Biarritz.—La reina Victoria, acompanyada de la duquesa de San Carlos y el duc de Santo Mauro, ha vingut a passar el matí a Biarritz, ont ha visitat alguns establiments y ha fet diverses compres.

Ha sigut saludada per nombrosos espanyols residents aquí.

La població ha dispensat una carinyosa acullida a la reina d'Espanya.

A dos quarts d'una ha marxat cap a San Sebastián.

ABD-EL-AZIZ

Alexandria.—L'exsoldà del Marroc Abd-El-Aziz s'ha embarcat en el «Schleswig», dirigintse a Jerusalem.

DESGRACIA

Scheidegg.—Una caravana de turistes, ab els seus guíes que anava pel mar de glas, ha sigut sorpresa per un allau, resultant tres ferits greus y cinc sepultats sense esperanses de salvament.

LA QÜESTIÓ DE CRETA

La Canea.—En vista de l'incertitut de la situació, els cònsuls de les potencies protectores han entregat al senyor Venizelos una nota declarant que si el dilluns, a mitgdia, no ha estat presa la decisió d'admetre als diputats musulmans a l'Assamblea, sense prestar jurament, y de deixar als funcionaris musulmans exercir les seves atribucions, sense la prestació del jurament, seran desembarcats immediatament els contingents necessaris pera ocupar els ports y incautarse de les Duanes.

FILLS DE F. MAS SARDA

RAMBLA DEL CENTRE, 20. - BARCELONA

Negociem cupons Interior, Amortisable 4 %, Municipals y Obligacions ferrocarrils, vencment 1.er juliol.

Acció Política y Social

(En aquesta Secció publicarem l'anunci de tots els actes que celebrin els Centres d'Esquerra de Barcelona, y dels quals ens donguin avís anticipat)

Aquesta tarda, la Comissió organisadora de la Joventut Federal Nacionalista Republicana, farà les següents visites:

A les quatre: a «La Internacional» del Clot.

A les cinc: a l'Avens Nacionalista Republicà, de Sant Andreu de Palomar.

La Comissió se reunirà a dos quarts de quatre al Centre Català Republicà Federalista, Alt de Sant Pere, 2, segon, ont prega hi assisteixin tots els joves federals nacionalistes que vulguin acompanyarla en les visites.

C. N. R. del Districte III. — Sant Simplici, 6, segon. — Aquest Centre ha obert una oficina pera atendre tota mena de reclamacions que hagin de ferse davant l'Ajuntament.

Dita oficina estarà oberta els dimars, dijous y dissabtes, de nou a onze del vespre.

C. N. R. de Sant Martí.— Avui, diumenge, a les quatre de la tarda, la societat coral « Catalunya Nova » donarà un gran concert en aquesta entitat, a benefici de la Biblioteca Popular que vol crearse en la mateixa.

Segons acord près per la última assamblea general tinguda per la Societat D. R. F. «La Internacional», que tingué lloc el dia 2 del que som, se arrenda el departament de Café de l'esmentada Societat.

A l'efecte, desde el dia 9 del corrent fins al dia 25 del mateix, de vuit a dèu de la vetllà, estaran de manifest a Secretaría les bases a que tindrà d'amotllarse'l pleg de condicions que podran presentar de l'una a l'altra de les dates abans expressades, tots els que hi vulguin concòrrer. — P. A. de l'A. G.—El secretari, Casimir Segalà.— El president, Joaquim Termes.

C. N. R. de Gracia. — Aquest Centre, en celebració del tercer aniversari de la seva fundació, ha organisat diversos actes que prometen revestir gran importancia.

Avui, diumenge, a la tarda, tindrà lloc un ball d'orquestra extraordinari, inaugurantse el nou empostissat del grandiós saló d'actes, y obsequiantse a les senyoretes ab artístics «bouquets».

A la nit se celebrarà una gran vetllada patriòtica, posantse en escena, ab tota proprietat, el monòleg de l'insigne Guimerà, «Mestre Olaguer». La Societat choral «La Perla Agustinense» cantarà escullides pesses d'autors de la terra. Assistiran a dita vetllada el regidor pel districte, en Manuel Rius y Rius, el president de la U. C., doctor Martí y Julià, y altres oradors nacionalistes, que ab sa veu autorisada faran d'aquesta vetllada un importantíssim acte de propaganda dels ideals nacionalistes y republicans. Es gran la demanadissa d'invitacions pera assistir an aquestes festes, lo que permet assegurar que tindran un èxit falaguer. Queden convidades totes les entitats adherides a la U. F. N. R. y a la U. C.

ESPECTACLES

TEATRE TÍVOLI.—Avui, diumenge. Tarda, a les quatre, funció selecta y fina. Primer, la comedia en 5 actes

JOVENTUT DE PRÍNCEP

estrenada en el Principal per aquesta companyia; segon, el tan aplaudit

BERTIN BERTIN BERTIN

tercer, Carmelita Ferrer, garrotins, tangos, farruques y ball anglès; quart, Cine.—Nit, a un quart de dèu, funció grandiosa. Primer, Cine; segon, darrera de

Salomé

tercer, l'alegre vaudeville en 3 actes

Petit y Pataud (S. en C.)

quart, el sens rival

BERTIN

ab nous treballs; quint, la simpàtica Carmelita Ferrer; sisè, el globu dirigible y couplets aeris.

TEATRE DE NOVETATS. — Companyia del TEATRE DE LA COMEDIA DE MADRID. — Avui, diumenge, darreres funcions en dia festiu. Tarda, a dos quarts de quatre, la comedia en 3 actes dels germans Quintero «El Centenario», y el monòleg de A. G. Guerra «Oratoria fin de siglo», interpretat pel Sr. Santiago.—Nit, a les nou, la comedia en 5 actes de G. Meyer-Foerster, traducció de Carles Costa y Josep Maria Jordà «Joventud de príncipe», y el pas de comedia dels germans Quintero «El último capítulo».

TEATRE GRANVIA. — El més fresc, còmodo y elegant centre de l'alta societat de Barcelona.—Gran companyia Vega-Conti. — Avui, diumenge, dues grans funcions. Tarda, a dos quarts de quatre: primer, «Ruido de campanas»; segon, «La reina de los mercados»; tercer, l'obra del dia «Juegos malabares», esplèndida presentació; quart, «La Corte de Faraón», ab els mateixos trajos y atrès que s'estrená, gran comparseria, còs de ball, banda, hermós decorat. — Nit, a un quart de dèu. Primer, «La reina de los mercados»; segon, «Juegos malabares», de gran èxit; tercer, «La Corte de Faraón». — Butaca ab entrada, 1'50 pessetes; entrada general, 50 cèntims.—Aviat, estrena: «El conde de Almaviva».

TEATRE NOU. — Avui, diumenge. Tarda, a les quatre, 14 actes, 14. Funció colossal. Entrada, 20 cèntims. Primer, el melodrama en 6 actes «Dantés el marino ó El conde de Montecristo»; segon, el tan aplaudit melodrama en 8 actes «El registro de la policía». — Nit, a dos quarts de dèu, el melodrama colossal en 6 actes «El imperio del terror ó La reina María Antonieta».—Preus mai vistos per lo barato.

TEATRE CÓMIC

El més còmodo y fresc. — Avui, diumenge, a les tres, senzilla: «Abreme la puerta»; a les quatre, «La guedeja rubia» y «Agua, azucarillos y aguardiente»; a les sis, «La costa azul» y «Congreso feminista»; a un quart de dèu, doble: «La moza de mulas», dos actes; a les onze especial: «La guedeja rubia», «Congreso feminista» y «Agua, azucarillos y aguardiente».—Pròxima setmana: «El país de las hadas», ab riquíssim decorat de don Lluís Muriel.

Teatre Apolo

Avui, diumenge, tarda y nit. Darrera sortida irremissiblement de la célebre

Fornarina

Tarda y nit, Hooker and Miss. Dawis y «El baño de Zoraida».—Demà, dilluns, debut de la companyia còmica-lírica dirigida per don Francisco de la Vega. Tarda, estrena: «Una noche en el infierno». Nit, represa: «El chungueo artístico», — Avís: Se despatxen localitats a comptaduria y en els daspatxos de localitats de la Rambla del Mitg, número 6, y Assalt, 108.

GRAN TEATRE DEL BOSC. — La empresa posa en coneixement del públic que per exigencies del professorat del «Sindicato Musical» se sospenen les funcions d'ópera fins nou avís. El Casino del Bosc, aprofitant aquesta circumstancia, celebrarà dos extraordinaris balls de societat a la platea del teatre, amenisant una nombrosa banda. Queden invitats tots els socis y ses families.

Gran Teatre Espanyol

COMPANYIA D'OPERETA ESPANYOLA

Avui, diumenge, 10, tarda, a les quatre

LA PRINCESA DE LOS DOLLARS

Nit, a dos quarts de dèu,

SANGRE DE ARTISTA

Demà, dilluns, estrena en aquest teatre de la opereta de L. Vall

La divorciada

Se despatxa a comptaduria.

Teatre de les Arenes

Avui, diumenge, última popular del poema

CANIGO

espectacle que veurà tot Barcelona. Preus:

PALCS.	15	Ptes.
PREFERENCIA.	3	»
CADIRA RODONDEL. .	2	»
ENTRADA SOMBRA. . .	1	»
ENTRADA SOL. . . .	0'50	»

GRAN FRONTÓ COMTAL.—Tots els dies grans partits per renomenats pilotaris.— Entrada, 1'25 pessetes.

Cinematógrafs

GRAN CINE BOHEMIA. — Seccions tarda y nit. Grandiós programa. — Avui, les pelícoles d'èxit: «Por una botella de leche», «El ideal de Arias», «Nais Nicoulin», «Calino sigue su régimen», «Angel de Paz» y altres de veritable novetat.—A dos quarts de dotze, gran secció vermouth, ab aument de progrma.

Metropolitan Cinemaway

Grans viatges

Sala Argentina Sant Pau, 64

Varietées y Cine

Exit sens igual de Miss. Olga, en la Nina elèctrica y en son extens repertori de couplets. — El cada vegada més aplaudit Robert. Segueix l'èxit cada vegada major del rei dels ventrílocuos, el gran Martin. La senyoreta Mariscal, número de sensació en sos experiments científics. Ovacions continues. — Demà, dilluns, debut de primer ordre. Les famoses Tudelinas, predilectes del públic barceloní. — Cambi de pelícoles tots els dies. Notable quintet.—TOTS A L'ARGENTINA.

Concerts

EDEN CONCERT.— Assalt, 12. — Concert, varietées, atraccions.—Atractiu sense igual de l'hermosa Terrasa Foyer, desde ont pot presenciarse l'espectacle.—Tots els dies, funcions a dos quarts de quatre, tarda, y a dos quarts de dèu, nit. Local fresquíssim. Punt de reunió de la millor societat per sa comoditat y confort. Café Restaurant de primer ordre. Ball després del concert. Continuament nous debuts. Recreus parisencs.

DIVERSIONS PARTICULARS

MUNDIAL PALACE. — Concerts Santos tots els dies. Coberts desde pessetes 3'50. Els divendres boubalaise. Dissabte, menú corrent y vegetarià.

Botlletí comercial

9 de juliol de 1910

Moviment de Borsa

BORSA DE BARCELONA

COTISACIÓ OFICIAL

	Operacions	Diner	Paper
Londres 90 dies	00'00	26'63	00'00
Londres xec	27'16	00'00	27'16
París xec	7'70	00'00	7'70
Madrid y plasses bancables 8 dies vista	0'00	0'30	0'00
Fondos públics			
Deute Interior 4 0[0 fi de mes	84'525	84'575	84'60
Deute Interior 4 0[0 fi pròxim	00'00	00'00	00'00
Deute Inter. comp. S. A 4 0[0	87'10	00'00	00'00
Deute Inter. comp. S. B 4 0[0	87'05	00'00	00'00
Deute Inter. comp. S. C 4 0[0	86'95	00'00	00'00
Deute Inter. comp. S. D 4 0[0	00'00	00'00	00'00
Deute Inter. comp. S. E 4 0[0	00'00	00'00	00'00
Deute Inter. comp. S. F 4 0[0	00'00	00'00	00,00
Deute In. comp. S. G y H d.	87'05	00'00	00'00
Deute Inter. en diferts. S. 4 0[0	00'00	00'00	00'00
Duete Amortizable c. S. A	102'00	000'00	0 '00
Deute Amortizable c. S. B	101'10	000'00	000'00
Deute Amortizable c. S. C	102'00	000'00	000'00
Deute Amortizable c. S. D	00'00	000'00	000'00
Deute Amortizable c. S. E	00'00	000'00	000'00
Empréstit municipal 4 1[2 0[0 1909	94'00	00'00	00'00
Empréstit municipal 1.er maig 1.er 1903 y maig 1904, 1905 4 1[2	94'85	00'00	00'00
Empréstit m. 1909—S. A, B y C	00'00	94'35	94'65
Em re t. 1907—S. D	00'00	94'35	94'65
Emprés. Munic. Bonos Ref.	00'00	92'75	93'00
Obligacions comptat			
F. C. Nord Villalba a S.	97'75	97'75	98'00
F. C. Osca a Fransa y altres línies (4 per 100)	00'00	97'75	98'00
F. C. y Mines Sant Joan	00'00	81'75	82'25
Tarragona a B. y F.	60'50	60'35	60'65
Madrid a Saragossa y a A.	105'75	105'50	106'00
M. a S. Serie B. núms. 1 al 150.000	000'00	102'25	102'50
M. a S. Serie C. núms 1 al 150,000	98'00	97'85	98'15
Madrid B., Reus a Roda	59'50	59'25	59'75
Almansa a V. y T. adherides.	78'75	78'50	78'75
Medina a Z.ª y Ora. a Vigo	00'00	46'50	47'00
» » prior. s. G. y H.	00'00	77'25	77'75
Mad. a Các. Port. y O. d Esp.	00'00	102'25	102'75
Id. id. id. id. 3.ª S.	00'00	95'00	95'50
Vasco-Asturiana	00'00	104'50	105'00
Olot a Gerona	00'00	93'50	94'00
Companyía General Tramv.	00'00	95'00	95'25
Companyía Barcel. Electricl.	00'00	102'50	103'00
Companyía Barcel. Electricl.	95'75	95'50	96'00
Companyía Transatlántica	000'00	000'00	000'00
Canal d'Urgell	00'00	79'75	80'25
Comp. Gener. Tabac. Filipinas.	00'00	100'00	100'00
General sucrera d'Espanya	00'00	00'00	00'00
Port de Barcelona emp. 1908	00'00	00'00	00'00
Accions fi de mes			
Banc Hispà Colonial	000'00	000'00	000'00
Catalana General de Crèdit	00'00	00'00	00'00
F. C. Medina a Z. O. V.	19'80	19'80	19'85
F. C. N. d'Espanya	83'50	83'45	83'50
Id. Madrid, Saragossa a Alacant	91'10	91'05	91'20

BORSÍ DEL MATÍ

Informació de la casa Fills de F. Mas Sardà. Rambla del Mitg, 20.

	Obra	Tanca
Interior fi mes	84'43	84'15
Alacants »	00'00	00'00
Nords »	83'00	83'05
Orenses »	—	00'00

BORSÍ DE LA TARDA

Informació de la casa Fills de R. Mas Sardà. Rambla del Mitg, 20.

Interior fi de mes	84'57	84'55
Alacants id.	91'05	91'05
Nords id.	83'40	83'35
Orenses id.	00'00	00'00
Coloniales	—	00'00

CAMBI DE MONEDES

Informació de la casa Fills de R. Mas Sardà, Rambla del Mitg 20.

Alfons	7'20 per 100
Isabel	10'20 id.
Unses	7'20 id
Or de 4 duros	6'70 id.
Or de 2 y 1 duro	5'20 id.
Dollars	10'20 id.
Lliures esterlines	26'85 ptes.
Francs	7'30 per 100
Marcs	131'25 id.

Plassa de Barcelona

COTONS

Informació del "Centre Algodoner de Barcelona.

Liver ool 9 de juliol

	Anterior Tanca	Anterior Obra	Avui Obra	Avui Tanca
Disponible	7'92	0'00	0'00	7'91
Juliol	7'61	0'00	0'00	7'63
Juliol-Agost	7'51	7'54	0'00	7'54
Agost-Setembre	7'23	7'26	0'00	7'26
Setembre-Octubre	6'87	6'90	0'00	6'90
Octubre-Novembre	6'71	6'74	0'00	6'74
Novembre-Desembre	6'62	6'65	0'00	6'65
Desembre-Janer	6'60	0'00	0'00	6'62
Janer-Febrer	6'58	0'00	00'0	6'61
Febrer-Mars	6'58	0'00	0'00	6'60
Mars-Abril	6'57	0'00	0'00	6'60
Abril-Maig	6'57	0'00	0'00	6'59
Maig-Juny	6'57	0'00	0'00	6'59

Alexandria 9 de juliol

	Obra Anterior	Obra Avui
Juliol	20 13[16	20 31[
Novbre.	19 7[32	19 31[16

Sostingut

New York 9 de julio

	Anterior Tanca	Anterior Obra	Avui Tanca
Disp.	15'40	00'00	00'00
Juliol	15'45	15'43	15'47
Agost	14'85	00'00	00'00
Sbre.	13'44	00'00	00'00
Obre.	12'85	12'83	12'80
Des.	12'67	00'00	00'00
an.	12'55	00'00	00'00

Ferm

New Orleans 9 de juliol

	Anterior Tanca	Avui Obra
Disponible	14 15[16	—
Juliol	14'93	00'00
Agost	14'30	00'00
Sbre.	13'19	00'00
Octubre	12'72	00'00
Desembre.	12'62	00'00
Janer	12'64	00'00

Sostingut

Arribades als ports dels Estats Units. — 5,000 balas, contra 3,000 al mateix dia de l'any anterior.

Preus corrents dels cotons en rama, donats per la Junta Sindical del Colegi de Corredors Reials de Comers, d'aquesta Plassa, en pessetes els 100 kilos, neta valor al comptat.

Procedencies	Middling fair	Fully good middl.	Good Middling
New-Orleans	—	—	—
Texas	228'0 a 230'0	224'0 a 226'0	221'0 a 223'0
Altres ports	22'60 a 228'0	222'0 a 224'0	220'0 a 222'0

CAFÈS Y SUCRES

Informació de la casa E Galsert, Princesa 61

El Havre 9 juliol

Café (good average)	Obra	Tanca
Juliol	47'00	47'00
Setembre	47'00	47'00
Debre.	47'00	47'00
Mars	47'00	47'25

Compradors

Nova York 9 juliol

Café (Tipa núm. 7)	Obra	Tanca
Juliol	—	6'85
Setembre	—	7'00
Debre.	—	7'00
Mars	—	7'02

Sostingut

Hamburg 9 julio

Sucre (Basa 88 per 100)	Obra	Tanca
Juliol	14'80	00'00
Agost	14'90	00'00
Octbre-Dbre	11'55	00'00
Janer-Mars	11'62	00'00
Maig	11'75	00'00

Sostingut

Paris 9 juliol

Sucre (núm. 3)	Obra	Tanca
Juliol	46'50	—
Agost	46'37	—
Setbre.	44'50	—
4 Octbre	3'537	—

Sostingut

Londres 9 juliol

Sucre (Basa 88 per 133)	Obra	Tanca
Agost	14 1[0	—
Oct. Dbr.	11 6 1[2	—

Sostingut

OLIS D'OLIVA

Informació de la casa J. Rabat.

Dia 9 de juliol

Andalús, de 110'00 a 115'00 pessetes; Tortosa, de 121'00 a 128'00; Ribera d Ebre, de 125'00 a 130; Baix Aragó de 147'50 a 155'00.

Preus per pessetes els 100 kilos fora consumo.

Arribades pels molls y estacions el dia d'ahir.

Estació del Bogatell, 0,000 kilos.

Estació de Vilanova, 0,000 kilos

Estació del Nord, 0.000 kilos.

OLIS REFINATS

Encaixes de 6 cantis de 4 litros:

Regás Extraverga, a 0'00 pessetes cada llauna.

Regás superfi, a 7'00 id. id. id.

La Trompeta, a 6'00 id. id. id.

TURTÓS

Informació de la casa Tomàs y Josep Oriella.

Turtó de coco 17 1[2 a 18 1[2; turtó de llinosa de 22'00 a 23'00; turtó de sèsam de 17'05 a 18'50 turtó de cacauet de 19 a 20.

METALLS

Informació de la casa Thomas Morrison and C. Plassa Palau, 16. Bilbao y Huelva

		Lonares 8 Llau	Juliol Schel.	Juliol Pts.
Cobre	Standard	54	8	9
»	Id. 3 mesos	55	2	6
»	Best Selected	58	15	—
Estany	G. M.	149	2	6
»	Id. 3 mesos	150	5	—
»	Anglès	147	10	—
Plom	Espanyol	12	12	6
Ferro	Escocès	—	56	—
»	Middlesbro	—	49	—
»	Hematitas	—	64	4
Accions	Riu Tinto	65	2	6
»	Tharsis	8	7	6
Exterior	Espanyol	—	93	—
Plata		—	25	3[8
Cambi a 3 mes		—	—	—
Regul d'antimoni		32	—	—

Societats y Ferrocarrils

INGRESSOS DE LA COMPANYIA DELS CAMINS DE FERRO DEL NORD D'ESPANYA

Línies	Kilom. en explot.	Ingressos desde 21 al 30 de juny 1910 Pessetes	1909 Pessetes	DIFERENCIA Pessetes	Ingressos desde 1 janer al 30 de juny 1910 Pessetes	1909 Pessetes	DIFERENCIA Pessetes
Madrid a Irún y sos ramals	909	1.293,065'49	1.238,511'73	54,553'60	20.349,848,70	18.775,607'54	1.574,241'16
Alar a Santander	139	102,323'82	75,330'93	26,992'89	1.548,980'22	1.390,923'86	158.056'36
Saragossa a Pamplona y Bada	773	666,557'16	624,548'30	42,008'86	11.191,131'54	11.645,040'43	453,908'89
Tudela a Bilbao	249	243,808'65	243,128'47	8,314'83	4.563,986'96	4.220,766'91	343,226'05
Almansa a Valencia y Targ.	524	460,030'67	461,615'51	1,584'84	9.003,788'45	9.151,673'68	147,885'23
Asturies, Galicia y León	741	614,756'02	558,758'85	55,997'17	10.506,163'35	10.161,623'16	344,540'19
Vilabona a Avilés	21	27,810'85	25,593'87	2,216'98	463,555'20	378,506,18	85,049'02
Clabo a Soto de Rei	22	22,843'96	22,789'56	54'40	391,594'68	391,886'50	89,714'18
Lleida a Reus y Tarragona	103	53,332'07	61,442'57	8,110'50	937,977'59	1.175,708'67	237,731'08
San Joan de les Abadeses	118	94,712'82	93,248'15	1,464'67	1.886,078'71	1.664,136'61	78,057'90
Valencia a Utiel	88	27,581'64	21,436'49	6,145'15	499,883'08	463,554,58	36,328'50
TOTA LA XARXA	3,681	3,615,137'98	3,427,084'77	188,053'21	61.042,988'48	59.329,416'12	1.713,572'36

Barcelona, 9 de juliol de 1910.—El Secretari del comité, *Alfred Fuster.*

COMPANYIA DELS FERROCARRILS DE M. S. A.—Kilometres en explotació: Xarxa antiga, 2,945; Xarxa catalana, 719. Tota la Xarxa, 3,664.

Ingressos dels dies 11 al 20 de juny.

	1910 Ptes. Cs.	1909 Ptes. Cs.	Diferencia Ptes. Cs.
Xarxa ant.	2.227,831'56	2.208,219'53	19.612'03
Xarxa cat.	683,559'61	661,668'96	21,890'65
Totals	2.911,391'17	2.869,888'49	41,502'68

Ingressos desde 1 janer al 20 de juny:

	1910 Pts. Cs.	1909 Pts. Cs.	Diferencia Pts. Cs.
Xarxa ant.	37.865,637'52	36.632,341'63	1.233.345'87
Xarxa cat.	13.419,832'82	13.309,228'10	110.604'72
Totals	51.285,520'34	49.941,569'73	1.343.950'61

Barcelona, 8 de juliol de 1910. — El secretari del Comité, *J. Blanch.*

TRAMVIA O FERROCARRIL ECONOMIC DE MANRESA A BERGA

Productes del mes de juny:

1910 (kilòmetres explotats, 72). Pessetes 101.439'35.—1909 (kilòmetres explotats, 72). Pessetes 99.614'27.—Diferencia en ménos 1910: Pessetes 1.825'08.

Productes desde primer de janer al 30 de juny:

1910 (kilòmetres explotats, 72). Pessetes 627,102'08.—1909 (kilòmetres explotats, 72). Pessetes 639,779'28.—Diferencia en més en 1910, 12.677'20 pessetes.

Informació marítima

Movimant del Port del dia 9 de juliol

EMBARCACIONS ENTRADES

De Batuum, vapor alemany «Therapia», de 2,388 tonelades, capità Hein, ab càrrega general, 77 tripulants y 2 passatgers.

De Palma, vapor espanyol «Cataluña», de 1,380 tonelades, capità Lopelana, ab càrrega general, 92 tripulants y 8 passatgers.

De Bona, vapor espanyol «Cullera», de 451 tonelades, capità Madariaga, ab fosfat y 18 tripulants.

De Bilbao, vapor espanyol «Cabo Nao», de 998 tonelades, capità Beitia, ab càrrega general, 25 tripulants y 8 passatgers.

De Génova, vapor espanyol «Antonio López», de 3,590 tonelades, capità Antich, ab càrrega general y 124 tripulants.

De Nova Orleans, vapor espanyol «Pio IX», de 2,658 tonelades, capità Ugarte, ab càrrega general, 60 tripulants y 54 passatgers.

De Ceta, llagud espanyol «S. Bartolomé», de 36 tonelades, patró Mersé, ab lastre y 5 tripulants.

De Alacant, b. gta. espanyol «Salvadora», de 68 tonelades, capità Dox, ab ferro vell y 5 tripulants.

De Amberes y escales, vapor espanyol «Cid», de 965 tonelades, capità Puntí, ab càrrega general y 24 tripulants.

EMBARCACIONS DESPATXADES

Pera Alacant, llagud espanyol «Enriqueta», patró Pinema, ab càrrega general.

Pera Valencia, llagud espanyol «Carmen», patró Cervero, ab lastre.

Pera Valencia, llagud espanyol «V. del Castillo», patró Martí, ab lastre.

Pera Palamós, llagud espanyol «Montserrat», patró Martí, ab càrrega general.

Pera Palma, berg. espanyol «María Luisa», capitá Pujol, ab càrrega general.

Pera Sevilla, vapor espanyol «Achecolanda», capità Landarte, ab lastre.

Pera Ciutadella, pailebot espanyol «Balear», capità Pons, ab càrrega general.

Pera Avilés, vapor espanyol «Izaro», capità Torres, ab càrrega general.

Pera Avilés, vapor espanyol «Serafín Ballesteros», capità Moran, ab càrrega general.

Pera B. Aires, vapor espanyol «Barcelona», capità Bilbao, ab càrrega general.

Pera Mahó, pailebot espanyol «Anita», capità Enseñat, ab càrrega general.

Pera Palma, pailebot espanyol «Beatriz», capità Masot, ab càrrega general.

Pera Marsella, vapor espanyol «Andalucía», capitá Pérez, ab càrrega general.

Pera Marsella, vapor francès «Saint Andrée», capità Duport, ab càrrega general.

Pera Colón, vapor espanyol «Antonio López», capità Antich, ab càrrega general.

Pera Sevilla, vapor espanyol «Aznalfarache», capità Quero, ab càrrega general.

Pera Bilbao, vapor espanyol «Cabo Blanco», capità Eguiguren, ab càrrega general.

Pera Valencia, vapor espanyol «V. Ferrer», capità Fàbregas, ab càrrega general.

Pera Constantinopla, vapor anglès «Therese Heymem», capità Evans, ab lastre.

Pera Cádiz, vapor espanyol «Cataluña», capità Sopelana, ab càrrega general.

Pera Málaga, vapor espanyol «Colón», capità Company, ab càrrega general.

Pera Alacant, vapor espanyol «Francolí», capità Colomé, ab càrrega general.

Pera Castelló, vapor espanyol «Numancia», capità Moll, ab càrrega general.

Pera Palma, vapor espanyol «Bellver», capità Pujol, ab càrrega general.

Pera Alcudia, pailebot espanyol «S. Salvador», capità Bagur, ab lastre.

Vapors de la casa Ibarra y C.ª

ARRIBADES:

De Marsella, el dia 10 juliol, vapor «Cabo Oropesa».

De Bilbao y escales en viatge ordinari, el dia 9, vapor «Cabo Nao».

De Bilbao y escales en viatge ràpid, el dia 11, vapor «Cabo Sta. Pola».

SORTIDES:

Pera Marsella, el dia 11 juliol, vapor «Cabo Nao».

Pera Bilbao y escales, viatge ordinari, el dia 13, vapor «Cabo Oropesa».

Pera Bilbao y escales, viatge ràpid, el dia 17 juliol, vapor «Cabo Sta. Pola».

OBSERVACIONS ATMOSFÈRIQUES

L'Observatori Meteorològic de l'Universitat anotà ahir els següents datos:

Hores de observació	Barómetro nivell mar	Temperat.ª al'ombra	Direcció del vent	Humitat relativa	Classe de núvols	Quantitat de núvols
9 m.	761'75	20'0	E	90	K N	1'0
4 t.	769'94	23'0	SSO	78	C K	0'6

Hores	Temperatura Màxima	Temperatura Mínima	Velocit. del vent	Aigua evaporada	Pluja en milím.
Sol	33'8	Omb. 16'6	407 k	2'82	0'25
Omb.	24'0	Rel. 15'0			

Sortida del sol: 4 h. 26 m.—Se pon: 7 h. 25 m.

Impremptà y estereotipia, Fortuny, 2 tel.

BALANCINS CURVATS desde **11'25 Ptes.**

LA-PERMANENTE·

7. PLAZA-UNIVERSIDAD. 7

Mobles baratos de totes classes

7, PLASSA UNIVERSITAT, 7

Aquesta casa desde l'any 1895 té establert el sistema de no embarcar ni facturar cap gènero que no estigui abonat el seu import

Torns y eines de precisió

pera mecánica y rellotgeria

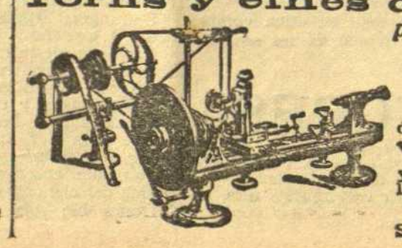

Torns pera aficionats

REPRESENTANT dels torns y útils de precisió Wolf, Jhan & C.ª y de les acreditades llimes suisses marca *Matthey*

Francisco Layrot

SANT PAU, NÚM. 6, PRINCIPAL

VALL DE RIBES

Hotel LA CORBA

Obert de 1 de juliol a 15 setembre

Servei de fonda y restaurant a càrreg del seu mateix proprietari. Pisos de moderna construcció, convenientment amoblats. — A l'estació de Ripoll, a l'arribada de tots els trens, s'hi trobarà el cotxe de l'Hotel. — Donaran més detalls: Antoni Serrat, carrer de Sant Pau, 37, BARCELONA; y a VIC, Ramón Orriols, Plassa Major, 12.

El FLUJICIDA R. SAEZ compta 35 anys d'èxit y cura radicalment les IRRITACIONS, BLENORRAGIES, GOTA MILITAR, CATARROS, PROSTATITIS, FLUIXOS BLANCS y demés malalties gènit-urinaries. La incontinencia d'orina. Derramaments seminals, Secrecions anormals y Impotencia, desapareixen ab son ús. El FLUJICIDA se ven a *3 pessetes* en les farmacies Hospital, 2; Princesa, 1, y principals d'Espanya, y s'envien per correu. Consultes gratuítes, de 1 a 2, ab el metge R. SAEZ, plassa Bonsuccés, 2, y Sitjes, 1 principal.

Corredors se soliciten pera la plassa, que siguin actius y molt coneixedors del ram de Segurs en la proprietat urbana. — Ofertes per escrit, siguent indispensables referencies de la clases de serveis prestats y en quines cases o entitats, garantisant absoluta reserva; dirigirse a H 1,226 B, Haasenstein y Vogler, Ferran, 2.

Grandiós local amoblat, ex-profès pera Societats, en el districte quart; se traspassa o arrenda. Trafalgar, 57, imprempta, informaran.

MOBLES DE A. DIRAT

Exposició permanent de dormitoris, menjadors, despaxos, salons, etc.

Grans magatzems ab 12 portes. Mendizábal, número 30, y Sant Pau, 50, 52 y 54.

REGAL d'una esplèndida màquina d'escriure, nova; prospectes y detalls, Clarís, 34, entressol, entre Corts y Diputació.

✝

ESQUELES MORTUORIES

SE N'ADMETEN AN AQUESTA IMPREMPTA, FINS A DOS QUARTS DE TRES DE LA MATINADA